

PROMET IN GOSTILNA

List za promet s tujci in pospeševanje obrta, posebno gostilničarstva.

Uradno glasilo deželne zveze za tujski promet na Kranjskem v Ljubljani.

List izhaja vsak mesec enkrat. Naročnina znaša: Za celo leto 5 K, za pol leta 3 K, posamezne številke po 50 h. Uredništvo in upravnništvo v pisarni deželne zveze za tujski promet na Kranjskem v Ljubljani, hotel Lloyd, Miklošičeva cesta.

**! Podpirajte nas!
Naročajte list „Promet in gostilna“!
Uvažujte naš program!**

Tujski promet, napredek gostilničarstva, napredek domačega obrta, ki je s tujskim prometom v tesni zvezi, vse to se je začelo v kratki dobi našega delovanja sicer tiho, vendar pa vstrajno probujati. Naša prizadevanja so zidana na trdni podlagi, ki smo jo pripravljali s svojo organizacijo skozi tri leta. Sedaj gre stavba kvišku. V kratkih letih bo nastalo iz tega ponosno in z ozirom na blagostanje našega ljudstva neizmerno važno podjetje.

Za tako organizacijo pa je neobhodno potreben list.

Ta list smo ustanovili.

Po različnih časnikih sta se vsebina lista in njegov namen omenjala in list priporočal. Prvo in drugo številko lista smo razposlali v 4000 iztisih na vse kraje domovine in nam je to prizadejalo ogromne stroške, posebno ker nismo štedili niti glede vsebine, niti glede izvornih podob.

Dosedaj se je oglasilo samo 300 naročnikov. S tem številom pa ni mogoče — lista vzdržavati.

Ponovno se torej obračamo do vseh prizadetih krogov, naj naročajo in priporočajo list in naj ne dopuste, da ugasne tako važno glasilo.

Ker imamo na Kranjskem 3000 gostilničarjev in v drugih slovenskih pokrajinah gotovo enako število, ker je list važen za trgovce, posestnike letoviških stanovanj, občine itd., bi naš list, čigar celoletna naročnina znaša 5 K, imel lahko igraje najmanj 1000 naročnikov.

Deželna zveza za tujski promet in njene podružnice bodo sčasoma postale lahko ravno tako močne kakor »Kmetijska družba« in bi na svojem polju lahko ravno tako blagodejno in uspešno delovale, ako bi imeli le vsi prizadeti krogi resno voljo.

Mi se bomo trudili, da bo list »Promet in gostilna« prinašal kolikor mogoče veliko strokovnih, izvornih in za vsakega zanimivih člankov.

Da naši naročniki vedo, kaj je naš program, ga danes na kratko podamo ter dostav-

ljamo, da nam je mogoče ta program vzdržati, ker ima naša deželna zveza stik z drugimi enakimi društvi in že danes imamo za svoj list **toliko zanimivega in poučnega gradiva**, da smo založeni za več številok naprej.

Še v tem letu bomo prinašali sledeče stvari.

V zornem načrtu za hotele in restavracije, načrte za razdelitev in opremo hotelov, prinašali bomo članke o sestavi menijev, kuharske recepte, ki so za naše kraje najboljši, prinašali bomo članke, kako se mora ravnati z različnimi pivi, kako se mora postopati z gosti različnih narodnosti, kaj je treba vedeti o umnem kletarstvu.

Poučevali bomo naše gostilničarje, kako se dela uspešna, enotna in lična reklama s kolikor mogoče majhnimi stroški in označevali bomo kraje, od katerih je pričakovati, da bo imela tam reklama največ uspeha.

Razpravljali bomo o vprašanju, kam naj se napravi prihodnje leto poučni izlet posebno za naše gostilničarke, popisali bomo gostilničarski tečaj, ki se še to zimo ustanovi v Ljubljani, skušali bomo doseči organizacijo gostilničarskega stanu ter povzdigniti v njem duh napredka.

Zato hotelirji in gostilničarji, naročajte in razširjajte list „Promet in gostilna“.

Tujski promet pa bi bil za nas brez prave vrednosti, ako bi se vzporedno z njim ne povzdignili tudi domača obrt in trgovina. Vse potrebe tujskega prometa naj se kolikor mogoče krijejo z izdelki domačih obrtnikov in naj se nakupujejo pri domačih trgovcih. Potem imamo dvojni dobiček in ta dobiček bo znašal v doglednem času velike svote.

Zaradi tega bomo popisovali razvoj in procvit posameznih obrtnih šol,

kolikor jih imamo že sedaj, namreč pletarske, mizarске, čipkarske, tečaje za domača ženska ročna dela, posebno vezenine in tkanine, pospeševali bomo kolarstvo, ker tujski promet bo potreboval vsako leto več voz in sčasoma postane lahko naše kolarstvo zmožno tudi za izvoz, ki je že danes na precej visoki stopinji.

Zavzemali se bomo pa tudi za ustanovitev potrebnih obrtnih šol in tečajev.

Zato pa, tudi obrtniki in trgovci naročajte, razširjajte in priporočajte list „Promet in gostilna“!

Šport, ki je v tesni zvezi s tujskim prometom in ima v njem podpornika, bo imel vedno odprte predale našega lista, osobito zimski šport, katerega misli deželna zveza v prvi vrsti podpirati.

Ljubitelji športa! Podpirajte, priporočajte in naročajte naš list „Promet in gostilna“!

Tujski promet je postal danes že tako važno narodnogospodarsko vprašanje, da se z njim bavijo naši, posebno pa veliki avstrijski in inozemski listi dan za dnevom, da ga propagirajo in mu odpirajo stalne rubrike. V drugih deželah se zanima za tujski promet vsak inteligenten človek že zaradi tega, da zve, kam naj potuje in kje najde najboljše udobnosti.

V tem oziru pa moramo izjaviti, da je pri nas le vse preveč zaspano in apatično. Ravno inteligenca se najmanj zanima za naš list, dočim se zanj zanima čisto preprosto ljudstvo v zadnjih gorskih vaseh in izreka zadovoljstvo, da je pričel izhajati tak list.

Obračamo se torej tudi do naše **intelligence**, naj vendar podpira in naroča naš list, ki pomeni veliko kulturno strujo in kulturni napredek. Inteligenca naj izvoli pomisliti, da lista take vrste in v taki sestavi, kakor ga izdajamo mi, nimamo nikjer v Avstriji in se mora vendar podpirati tako podjetje, s katerim začnemo tekmovati z drugimi deželami.

Glavna navodila

za poverjenike deželne zveze — za predsednike in tajnike prometnih društev in za take, ki hočejo snovati prometna društva.

I.

Kaj je tujski promet za nas?

Glavni pogoj je ta, da mora biti poverjenik sam prepričan o pomenu in važnosti tujskega prometa za našo domovino. Brez tega prepričanja ni pričakovati uspeha.

Tujski promet se je v zadnjih letih razvil po celi Evropi, in tudi v našem cesarstvu tako obširno, da bi morali slepi biti, ako bi tega ne opazili. Nove železniške zveze prepregajo kakor mreža našo domovino in jo bodo v kratkem še bolj prepregale. Gotovo je, da bodo v deželo pripeljale tujce. Tega mi nikakor ne moremo zabraniti, ker je naša domovina lepa in pripravna za tujski promet. Zaradi tega je tisti, ki se hoče ustavljati tujskemu prometu, ravno tako kratkoviden, kakor tisti, ki bi se hotel ustaviti železniškemu vlaku. Gre se pri nas za to, ali hočemo mi sami uživati dobiček, ki ga prinesejo tujci v deželo, ali pa pustimo, da bodo prišli s tujci-potniki tudi tuji podjetniki, ki bi nam vzeli ves dobiček, mi pa bi jim služili kot hlapci.

Naš poverjenik mora biti torej prepričan, da je tujski promet za nas neizogibna naloga in da s tem odpremo ljudstvu bogat vir blagostanja.

Po zapiskih deželne zveze donša tujski promet na Kranjskem vsega skupaj nad 4.000.000 K, na Tirolskem pa 46 milijonov na leto.

Dalje mora naš poverjenik vedeti, da obstaja naša deželna zveza za tujski promet, ki bo posamezne okraje vsako leto bolj podpirala. On mora vedeti, da obstoji v c. kr. ministrstvu za javna dela poseben oddelek za tujski promet in da bo dobivala deželna zveza vsako leto več podpor, da bo pa tudi vsako leto dajala več podpor posameznim prometnim društvom in prometnim napravam. Naš poverjenik mora torej vedeti, da ne stoji osamljen in da sme računati na dejansko, in sčasoma tudi na denarno podporo v namene prometa.

Dalje mora naš poverjenik, da se popolnoma pouči o tujskem prometu, biti naročen na naš strokovni list »Promet in gostilna« ter ga mora pazljivo prebirati, ker ta list je javno pismo, ki ga deželna zveza piše vsem udeležencem. Prečitati mora naš poverjenik tudi prvo in drugo letno poročilo deželne zveze, ki je nekaka učna knjiga za tujski promet. Na tej podlagi bo popolnoma lahko v stanu vsem udeležencem, ki imajo svoj dobiček pri tujskem prometu ali se zanj zanimajo, pojasniti, kaj je tujski promet, kako je urejen na Kranjskem, kaj se ima pričakovati od njega. To vprašanje bo namreč prvo, ki ga bode stavil na našega poverjenika vsak, kogar bo ta hotel vzpodbujati.

Ako želi poverjenik še kakih pojasnil, naj se pismeno obrne na deželno zvezo, damo mu jih takoj in radevolje.

Dalje mora naš poverjenik vedeti, da tujski promet ne donša le denar v deželo, temveč da probuja tudi gostilničarstvo in obrt, ter ju dvigne na višjo stopinjo. Vsled tujskega prometa se pomnože potrebe, posebno pri gostilničarjih in posestnikih letoviških stanovanj in ti potem naročajo potrebščine pri obrtnikih in trgovcih in tako imajo tudi slednji dobiček od tujskega prometa.

Naš poverjenik ima torej pred vsem udeležencem posebno to pojasniti, da imata tudi trgovci in obrtniki veliko korist od tujskega prometa in da se vsled njega dviga občno blagostanje. Povedati pa mora tudi vsem, da se tako prebujenje in to blagostanje ne rodi čez noč, temveč da je v ta namen ravno treba snovati prometna društva, organizirati se, tako da drug drugemu pomaga in ravno organizacija nam bo dala moč, da dosežemo narodnogospodarski napredek domovine in s tem pomagamo ljudstvu do boljšega kruha.

Ko naš poverjenik vse to ve in ko je v stanu, tudi vsem udeležencem to povedati, potem je o glavnih načelih tujskega prometa zadostno poučen.

II.

Kako se dela za povzdigo tujskega prometa?

Ko pozna naš poverjenik načela, mora pa tudi vedeti, kako je treba ta načela dejansko izvajati, mora torej vedeti, kako se dela za tujski promet.

Glavna sredstva za vsako prometno društvo in poverjeništvu so sledeča:

a) Pouk vseh udeležencev in posebno gostilničarjev o tem, kaj je tujski promet, kak dobiček donša in kako se ima delovanje urediti.

b) Denarna sredstva je treba zbirati in v to so v prvi vrsti poklicane občine, posojilnice, gostilničarji, trgovci. Za začetek zadostuje zelo majhna svota. Dobile se pa bodo v kratkem času tudi že za taka pričetna dela podpore države in deželne zveze. Ni se torej treba strašiti, da denarja ni. Denar za prve potrebe se lahko nabere in v tem oziru bode deželna zveza na vprašanja dajala pojasnila.

c) Reklamo, to je bobnanje po listih, po plakatih po celi Kranjski in po drugih deželah, od koder prihajajo tujci, preskrbi v prvi vrsti deželna zveza. Potrebne predpriprave pa mora prirediti poverjenik, oziroma prometno društvo in o tem se bo pozneje govorilo. Glavni predpogoj za reklamo pa je, da je v dotičnem kraju za tujce res nekaj pripravljenega, ker prej delati reklamo bi le škodovalo, kajti, če pridejo tujci in ne najdejo nobene udobnosti, bi oni samo dotične kraje v svoji domovini spravili v slab glas in vsako reklamo uničili.

III.

Organizacija.

Organizacija, to se pravi ureditev celega delovanja, obstoji v tem:

Poverjenik zbira okoli sebe take ljudi, katerim je on voditelj, oni pa njegovi podporniki.

Tam, kjer se osnuje prometno društvo (pravila in vladno potrdilo preskrbi deželna zveza), se ima voliti odbor s predsednikom in tajnikom in ta dva imata potem voditi prometno gibanje v dotičnem kraju.

Poverjenik in pa prometna društva stopijo potem v zvezo z deželno zvezo v Ljubljani, ki ima svojo stalno pisarno in svoje stalne uradnike v Ljubljani in katera brezplačno izvršuje vrhovno vodstvo vseh poverjeništev in prometnih društev na celem Kranjskem.

Deželna zveza je preskrbela — kakor rečeno — časnik »Promet in gostilna«, kateri vzdržuje stik s prometnimi društvi in poverjeništvu, jim daje navete, preskrbuje reklamna sredstva, izroča letopise, preskrbuje tudi podpore pri ministrstvu. Sčasoma bo dajala deželna zveza tudi denarne podpore, kar je deloma tudi že storila. Deželna zveza kranjska stoji zopet v zvezi z Dunajem. Na Dunaju se shajajo vsako leto pri ministrstvu vse deželne zveze Avstrije. Ravno tako stoji deželna zveza v stiku s c. kr. ministrstvom javnih del in s posebnim oddelkom, ki tam obstoja za tujski promet. Deželna zveza najde s tem pota, da se sama pouči o prometnih razmerah v Avstriji in v celi Evropi in najde tudi pota, kje in kako je treba delati reklamo in od kod je treba poskrbeti še daljnja navodila in daljnji pouk. Vidi se torej, da je ureditev tujskega prometa na Kranjskem, ki ga podpira država, dežela, ljubljansko mesto in trgovska zbornica, že tako obširna in zanesljiva, da so dani vsi pogoji, da se tujski promet pri nas urejeno in dosledno razvije, z njim pa tudi gostilničarstvo in obrt.

IV.

Podrobno delo.

Poverjenik nam bo sedaj rekel, da ve, kaj je tujski promet, da ve, kaka so sredstva in kaka organizacija, nas bo pa še vedno vprašal: »Kaj naj pa jaz storim? Jaz ne vem, pri katerem koncu in kraju naj bi stvar prijel?« Na to je odgovor lahak. Vsak začetek je težak, posebno pri tujskem prometu, ki je pri nas deloma nova stroka. To pa naših poverjenikov in naših prometnih dru-

štev nikakor ne sme niti ostrašiti, niti preplašiti, ker povsod se bo delalo nekaj časa brez posebnih uspehov, potem se pa pride v pravi tir, svet se odpira in delovalo se bo z uspehi in tudi z veseljem in ni je skoraj stroke, ki bi bila tako zanimiva, kakor je ravno tujski promet.

Kaj torej svetujemo novemu poverjeniku, oziroma novemu prometnemu društvu?

Lotiti se ima sledečega dela:

1. Zbrati ima okoli sebe nekaj zaupnikov, posebno domačega zdravnika, pridobiti malo svoto prispevkov, da se prvi troški za tiskovine in dopisovanje pokrijejo.

2. Zapisal bo vse gostilničarje, lastnike takih hiš, ki so pripravne za letoviška stanovanja, dalje trgovce in druge ljudi, ki se zanimajo za tujski promet in imajo pričakovati od tega dobička. Vse te udeležence, ki se zanimajo za tujski promet, naj zbere. Zadostuje, ako jih je v začetku skupaj kakih 5 do 10.

3. Popisal bo kakovost gostilen, kake sobe imajo, popisal bo sobe v posameznih drugih hišah, ter zapisal trgovce in druge udeležence in prepis tega poslal deželni zvezi v Ljubljano.

4. Popisal bode kratko, kake udobnosti, krajevne lepote, sprehajališča, zabavališča ima njegov kraj in bode tudi ta popis poslal deželni zvezi.

5. Popisal bode, kaj bi bilo po njegovem mnenju storiti, da se udobnosti za tujski promet povzdignejo. Popisal bode torej, kaj bi se dalo napraviti in za kake troške, n. pr. kje bi se dal napraviti kak letoviški vrt (Kurpark) in koliki bi bili troški zanj, kje kopališče, kje sprehodi itd. Popisal bo, kje bi se dalo napraviti kako igrišče za otroke, oziroma kak prostor za igro z žogo (Tennis).

6. Popisal bo železniške in poštne zveze.

7. Zapisal bo, koliko tujcev prihaja v dotične kraje.

8. Popisal bo v okolici tiste kraje, ki so posebno lepi ter preskrbel njih fotografije, ali pa se obrnil na deželno zvezo, da ona preskrbi fotografije. Na podlagi teh fotografij se potem napravijo podobe za tisk (klišeji) in potem se, kedar je za tujski promet vsaj nekoliko prirejenega, izda s pomočjo deželne zveze kratek tiskan prospekt, katerega potem deželna zveza razpošilja po svojih skušnjah v tiste kraje, od koder je pričakovati tujcev. To je potem že reklama in kmalu bo prišlo več tujcev, kakor dosedaj.

9. Vsem udeležencem da poverjenik oziroma društvo na razpolago letopise deželne zveze in jih opozarja, naj naročajo list »Promet in gostilna«.

V.

Prvi uspehi.

Ko je vse to urejeno, se bodo pri poverjeniku kmalu oglašali gostilničarji in drugi ljudje, ki hočejo za tujski promet nekaj storiti, kaj povečati, izboljšati ali kako novo hišo zidati. Potem pride čas, da se poverjenik sam pri deželni zvezi pouči, kaj bi bilo takim podjetnikom nasvetovati, ker je treba tudi za to skrbeti, da ljudje pravilno postopajo, da kolikor mogoče najceneje izhajajo in se ne spuščajo v neplodne in nekoristne špekulacije tako, da potem ne nastane še kaka izguba. Ako se že kaj napravi, naj se to napravi dobro, enostavno, potem bo tudi gotov dobiček.

VI.

Obisk deželne zveze.

Kadar pride poverjenik v Ljubljano, naj nikar ne zamudi obiskati deželne zveze, da si ogleda tam celo upravo in se podrobno pouči o vsem. Vedno bo tam prijazno in radevolje sprejet.

Poverjenik naj tudi dopisuje v list »Promet in gostilna« o razmerah v njegovem kraju, o gibanju tujskega prometa in sploh o vseh važnih dogodkih, ki se v tem oziru pripete. Ako bi se izkazala potreba, naj tudi inserira v listu.

Ako poverjenik vse to stori in ako je dotični kraj za tujski promet res sposoben, bo v doglednem času videl uspehe svojega delovanja in svojega truda in bo izprevidel, da je delal v korist kraja in korist domovine.

Okrožnica

našim prometnim društvom, hotelirjem, restavraterjem, gostilničarjem in posestnikom letoviških stanovanj.

V eni prihodnjih številkih mislimo tiskati na štirih straneh prilogo, ki bi vsebovala opis najvažnejših kranjskih zdravilišč in letovišč, važnih mest in trgov, sploh vseh znamenitosti, zanimivosti in posebnosti naše dežele. Vse bi bilo opisano prav na kratko in jedrnato. Pri vsakem kraju bi bili naštet tudi vsi dobri hoteli, restavracije in gostilne, navedeno pa bi bilo tudi približno število letoviških stanovanj. Najslikovitejši in najvažnejši kraji bi bili zastopani tudi s slikami. Ta priloga naj bi se tiskala letos v nemškem, prihodnje leto pa tudi v češkem in italijanskem, po potrebi pa seveda tudi v drugih jezikih.

Namen te priloge bi bil, preskrbeti si ceno reklamo za naše kraje, s katero smo doslej dokaj slabo založeni in jo je treba vsled tega v najkrajšem času izdatno pomnožiti. To naj bi bil prvi poskus enotne reklame na zunaj za celo deželo. Mi bi namreč pustili stati stavek te priloge in bi, ako se oglasi zadostno število odjemalcev, oddajali onim, ki bi si naročili to prilogo kot prospekt, v skupinah po najmanj 500 in 1000 iztisov. Kot naročniki pridejo po našem mnenju poleg deželne zveze za tujski promet na Kranjskem v poštev tudi vsa prometna in letoviška društva po Kranjskem, zdraviliške komisije, posa-

mezni gg. hotelirji, restavraterji, gostilničarji in lastniki letoviških stanovanj. Ta priloga bi bila tako urejena, da bi preostajala pod glavo na pročelju ena osminka strani dotičnemu naročniku, ki naroči najmanj 500 iztisov, da se tam natisne za njegov delokrog ali podjetje reklama v obliki anonce, ki bi se stavila posebej, dočim bi bilo ostalo besedilo za vse enako. 500 takih iztisov z anonco vred bi stalo 22 K, 1000 iztisov pa 41 K.

To bi bila gotovo enotna in jako cena reklama za celo deželo, kakor tudi za naša zdravilišča in letovišča ter posamezne hotelirje, restavraterje, gostilničarje in posestnike vil v teh krajih. Zato bi bilo le želeto, da se izda tak prospekt v kolikor mogoče velikem številu.

Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem hoče uporabiti to prilogo kot prospekt za Kranjsko in jo bo razpošiljala na vse kraje, posebno onim, ki bodo hoteli imeti pojasnila glede Kranjske.

Vsled tega se je že tudi naročila na gotovo število iztisov. Ravno tako pa uporabljajo lahko to prilogo kot prospekt za svoj okoliš posamezna prometna in letoviška društva, ker lahko v prostoru, ki je določen za anonco, spopolnijo za svoj okoliš to, kar bi bilo treba po njih mnenju

še dodati glede njihovega okraja. Tudi posamezni hotelirji, restavraterji, gostilničarji in posestniki letoviških stanovanj jo lahko uporabljajo za svojo reklamo, ker anoncirajo lahko na pročelju vse, kar se jim zdi umestno in potrebno za priporočilo svojega podjetja. Tudi oni lahko razpošiljajo to prilogo kot svoj prospekt posebno onim tujcem, ki hočejo od njih pojasnila o naših krajih.

Mislimo, da se bodo vsa prometna društva strinjala s tem načrtom splošne reklame, ki je vsekako jako cena, mislimo pa tudi, da bodo odobrvali ta načrt tudi drugi interesenti tujskega prometa.

Zato pa pričakujemo, da si bodo vsako prometno društvo kakor tudi posamezniki naročili kolikor mogoče veliko iztisov te kot prospekt izdane priloge. **Pozivljamo torej vsa prometna in letoviška društva, zdraviliške komisije, posamezne hotelirje, restavraterje, gostilničarje in posestnike letoviških stanovanj, ki odobravajo ta načrt skupne reklame, da nam najkasneje do 15. avgusta t. l. naznanijo, koliko iztisov takega prospekta naroče in da nam ob enem tudi določijo vsebino svoje anonce.**

Otvoritev krajevne železnice Kranj-Tržič.

O otvoritvi krajevne železnice Kranj-Tržič smo dobili sledeče poročilo, ki ga v celoti objavimo.

5. julija t. l. se je otvorila na slovesen način železniška proga Kranj-Tržič, po kateri so se peljali ta dan prvič z železnim konjem na slavnostno otvoritev povabljeni gostje in oficijelni zastopniki raznih korporacij.

Za navadne zemljane in za splošni promet pa se je otvorila proga še-le prihodnji dan in sicer s postajami Kranj, Naklo, Duplje in Tržič ter s postajališčem Križe.

Slavnostno otvoritev sem kolikor toliko videl, toda ni mi na tem, da bi jo opisal, kajti veljala je — kakor rečeno — le povabljeni gospodi in povabljenim zastopnikom. Da se k otvoritvi ni povabilo marsikaterih merodajnih korporacij, ki bi morale biti vabljene — o vaši deželni zvezi za tujski promet niti ne govorim — je že znana in po slovenskem časopiju še premalo ožigosana stvar.

Konečno pa človeka tudi ne zanimajo toliko govori in razni peneči se jabolčniki, ki se jih je dobilo ta dan v Tržiču, ravno tako pa tudi ne razni dragi banketi.

Nas more zanimati edinole narodno-gospodarski pomen novootvorjene železnice in posledice otvoritve.

S tem dnevom je torej krajevna železnica Kranj-Tržič kljub raznim oviram, težkočam in zaprekam vendarle stekla in lep del romantične Gorenjske se je s tem zopet z bližal z ostalim svetom. Nova železnica je za razvoj že itak precej cvetoče industrije in obrti v Tržiču ter njegovi okolici nepreglednega pomena in že danes lahko trdim, da bodo prve posledice nove železnice na tem polju nove tvornice in pa številnejše in krepkejša zastopstva razne obrti. Za to so dani namreč vsi predpogoji, posebno pa vodna moč, ki se bo sedaj gotovo v obilnejši meri izrabljala.

Gotovo pa je tudi, da sta z otvoritvijo te železnice kolikor toliko pridobila naša turistika in razvoj našega tujskega prometa. Dosedaj preoddaljene, toda hvaležne ture, dosedaj deloma zelo odročni kraji v tržiški okolici, ki so pa po svoji legi, po svojem zatišju in idili, deloma pa tudi po svoji divji romantiki kar najpripravnejši za nova letovišča na Gorenjskem, so postali vsled nove železnice dostopnejši, kratkoinmalo, celi tržiški sodni okraj ima sedaj dobro zvezo z deželnim središčem.

Ako se bo delalo le nekaj reklame za te kraje, posečali jih bodo prav kmalu tudi tujci. Posebno šentanska in šentkatarinska dolina se bodeta sedaj gotovo ponašale s številnejšimi posetniki in občudovalci. Življenje v Tržiču, posebno pa v okolici bo postajalo vsled tega živahnejše, nove stavbe bodo rastle iz tal in tujci bodo prihajali tudi v te kraje, da se odpočijejo, kajti — kakor rečeno — prikladni so ti kraji za letovišča, ker so zavarovani proti mrzlim severnim vetrovom z mogočnimi in veličatnimi skalnatimi skladi karavanškega pogorja. Okolica pa je tudi slikovita, posebno krasen pa razgled proti zapadu na nebotično Triglavsko pogorje.

Vsi pogoji, ki jih potrebuje od stvarnice kako letovišče, so dani, s tem so pa podani tudi pogoji, da se razvije tujski promet, ki bo v poletnem času donášal prebivalstvu poleg bolj razvitega obrta dovolj dobička, treba je pričeti samo s premišljenim in sistematičnim delom, potrebne so samo dobre gostilne in snažna letoviška stanovanja. Treba pa je tega prej, predno začno številnejše prihajati tujci, da poleg naravnih krasot najdejo tudi kaj udobnosti, ker drugače bodo prišli samo enkrat, potem pa nikdar več.

Treba pa je tudi, da se zanimajo že sedaj domačini sami za to važno narodnogospodarsko stroko, da jih morda ne prehite taki tujci, ki bodo prišli semkaj navidez občudovat krasote krajev, ki bodo pa pri tem bolj občudovali brezbržnost domačinov, ker niso znali izrabiti nudeče se jim prilike. Ti pa bodo znali izrabljati te prikladnosti, nakupovali bodo poceni potrebna posestva, zidali bodo hotele in druge letoviške stavbe, kovali si na naših tleh iz tega denar, domačinu pa se bodo pri tem posmehovali, ko jim bo na rodni zemlji hlapčeval. Domačin pa bo tedaj tiho in glasno proklinjal in se rotil, klical proti tujcu na pomoč rodne brate, a tedaj bo že prepozno, ker od potujočega občinstva bo imel dobiček le tujec.

Zdelo se mi je umestno, opozarjati domačine tržiškega sodnega okraja že sedaj na to dejstvo, ki se ponavlja povsod, kjer stečejo nove železnice. Naj bi bili domačini sami vedno na pozorišču, sami naj se zanimajo za to dan za dnevom važnejšo narodnogospodarsko stroko, ki jim donáša lahko izdatne dohodke, ako pravilno in previdno postopajo, in tedaj jim tudi ne bo treba tožariti toliko, da prevladuje in gospodari tujec, da je ta gospodarsko močnejši od domačina, ker se bodo s tem domačini sami gospodarsko ojačili. Da opozarjajo na ta dejstva preprosto ljudstvo in da gapo-učujejo v teh vprašanjih, za to so pa v prvi vrsti poklicani voditelji in vsa inteligenca od sodnika do učitelja in župnika. Razumništvo naj zastavi tukaj svojo vplivno besedo in rodna zemlja bo ostala rodnim bratom!

Zidajte v kranjskem slogu!

Že predlanskim je baron Michelangelo Zoiss v celi vrsti člankov v »Laibacher Zeitung« opozarjal na to, kako lep in zanimiv je domači slog pri naših kmetijskih hišah. Pri tej priliki je grajal, da se v naših lepih gorenjskih letoviških krajih sedaj zida nove hiše v tako slabih in nerodnih slogih, da so podobni bolj neokusnim škatljam kakor pa ličnim zgradbam. S takimi zgradbami se pokvari naravnost lepa okolica. Tujci, ki pridejo na Kranjsko, iščejo v prvi vrsti lepoto krajev, in ako vidijo tako nerodne hiše, se jim vsled tega tudi kraj manj dopade. Ako bomo pa zidali v domačem slogu, ki se ne nahaja v drugih deželah, bo to za tujca nekaj poseb-

ljublanske Švicarije. Mestni svet ljubljanski je sklenil, da naj se napravijo v gorenjskem slogu načrti za zgradbo, ki bo ob enem hotel in zabavališče.

Po županovem naročilu je prepotoval mestni arhitekt Ciril Koch Gorenjsko in Primorsko ter prinesel s seboj jako lepe slike kmetijskih hiš. Na podlagi teh slik je napravil arhitekt Koch načrt za novo Švicarijo v kranjskem slogu. Pri tem se je izkazalo, da se da kranjski slog prav dobro vporabiti pri novodobnih zgradbah in da se v tem slogu zidajo lahko vile in hoteli.

se bno bi na to lahko vplivali gg. župniki in župani.

Razume se, da ni treba, da je pri novih zgradbah toliko lesa, kakor pri naših sedanjih kmetijskih hišah; marsikatera stvar se lahko nadomesti z zidom. Glavna stvar je le, da splošna oblika kaže tako pododo kakor gorenjske hiše.

Gospode stavbenike prosimo, da izdelujejo take vzorne tipe ter naj nam jih vpošiljajo. Mi bomo dali napraviti klišeje ter jih prinašali v našem listu, tako da za prihodnjo stavbeno sezijo graditeljem že lahko ponudimo celo vrsto takih vzorcev.

Kmetska hiša v Boh. Bistrici.

Kmetska hisa v Boh. Srednji vasi.

Kmetska hiša v Starih Fužinah (Bohinj).

Kmetska hiša v Starih Fužinah (Bohinj).

ne ga, zanimalo ga bo to in vsled tega se mu bo tudi kraj bolj dopadel. Ako hočemo tekmovali z drugimi deželami, ne smemo zidati pri nas tako kakor drugod, temveč moramo zidati v izvirnem in posebnem slogu, ki se razlikuje od onih v drugih deželah. Tujec, ki pride v naše kraje, hoče namreč videti nekaj novega, ne pa to, kar vidi povsod, na Tirolskem, Koroškem, Solnograškem, v Švici itd.

Zaradi tega je deželna zveza za tujski promet na Kranjskem že zdavna mislila na to, naj se ustvari za nove zgradbe poseben vzorec v domačem slogu.

Isto misel je sprožil tudi ljubljanski župan Ivan Hribar, ko je šlo za novo zgradbo

Seveda se bo ta slog vedno bolj razvijal, olepševal in spopolnjeval, in ako se razširi posebno na Gorenjskem, — bo to res nekaj odličnega.

Danes prinesemo štiri podobe značilnih gorenjskih hiš in pa sliko prvotnega načrta za ljubljansko Švicarijo ter omenimo, da je arhitekt Koch napravil sedaj že nov, še lepši načrt za Švicarijo, po katerem se bo ta tudi zidala.

Naše stavbenike in druge prijatelje, ki se zanimajo za pravilni razvoj tujskega prometa, pa pozivljemo, da vzpodbujajo ljudstvo, da naj zida letoviške zgradbe v tem slogu. Po-

Omenjamo še to, da bi kazalo ta slog vporabiti tudi sedaj na Bledu, ko se bodo na pogorišču gradile nove hiše. Ako bodo Blejci za to skrbeli, imeli bodo potem tako lično vas, da jo bodo tujci občudovali.

K temu nam je pripomniti le še to, da take stavbe niso dražje, četudi so zidane v tem lepem slogu, ker je tudi kranjski slog jako enostaven.

Kakor čujemo, se tudi deželni odbor kranjski in županstvo na Bledu zanimata za to, da se pogorela vas Grad na Bledu sezida v tem slogu ter nameravata tudi razdeliti premije dotičnim, ki bodo predložili lepe načrte v domačem slogu.

Državne podpore za tujski promet.

Našim prometnim društvom je že znano in to je deželna zveza na različnih shodih povdarjala, da se tujskemu prometu bližajo boljši časi. Država dosedaj ni dajala za tujski promet nobene podpore in je le delila posameznim deželnim zvezam male subvencije, s katerimi se ne da ne živeti ne umreti, ker te svote niti ne pokrijejo ogromnih režij, ki jih imajo deželne zveze.

Sedaj, ko se je ustanovilo novo ministrstvo za javna dela, kateremu je — kakor znano — na čelu minister dr. Albert Gessmann, so se za tujski promet določile sledeče splošne podpore:

Za napravo potov, planinskih hotelov, sankališč, kopališč itd. in se je določila za podporo takim napravam svota 350.000 kron.

Ta svota se zdi na prvi hip velika. Ako se pa pomisli, da se bo razdelila po celi Avstriji, je pa tudi še premajhna. Upati pa smemo, da se ta svota prihodnje leto še poviša. Finančni odsek državnega zbora je namreč sestavil glede tega sledeče poročilo:

»Za tujski promet je stavljen v proračun nov kredit do višine pol milijona kron. Ta svota se je že večkrat imenovala od zvedene strani kot popolnoma nezadostna za one naloge, ki se nalagajo ministrstvu za javna dela glede delovanja v svrhu povzdige tujskega prometa, kajti jasno je, da se tukaj ničesar ne doseže z majhnimi akcijami in majhnimi subvencijami. Tam, kjer so dani predpogoji za privabitev premožnega

potujočega občinstva, se mora poseči vmes energično in izdatno.

Krasne pokrajine, ki bi bile sposobne, da bi si pridobile iz tujskega prometa bogastvo, so v tem pogledu še neobdelane, ker domače prebivalstvo in krajevne oblasti niso v stanju, doprinesati potrebnih žrtev, ker se prične zasebna spekulacija navadno šele tam in tedaj, kjer so prve težkoče že premagane in kjer je pričakovati od porabljenega kapitala takojšnjega obrestovanja.

S pol milijona se zato ne more začeti ničesar velikega. Pomisliti se pa mora, da gre tukaj za kredit za šest mesecev in da se bo moralo tukaj le započeti večje akcije, dočim se bo pričelo pravo sistematično delovanje na tem polju še le prihodnje leto potem, ko se bo potrebno proučilo, poizvedelo in pojasnilo. Povedati pa moramo že pri tej priliki, da se bo z ozirom na posebni način izvršitve vseh akcij za povzdigo tujskega prometa, ki se ne dajo izvršiti na enkrat, marveč se odigravajo v več etapah in do izvršitve potrebujejo več časa, moralo načeloma določiti za kredit v svrhu pospeševanja tujskega prometa dobo dveh let za vporabo.

Za tekoče leto bo zahtevani kredit torej ravno zadostoval. Prihodnje leto se pa bodo morala vzeti veliko večja sredstva, da akciji ne izostane zaželjen uspeh.

To poročilo je jako nadebudno, ker skoraj ni dvoma, da bo prihodnje leto postavljena v dr-

žavni proračun veliko večja svota za tujski promet in potem bomo tudi mi na Kranjskem deželni izdatnejših podpor.

Naša prometna društva pa opozarjamo, da naj napravijo sedaj prošnje za državne podpore in da naj jih deželni zvezi za tujski promet v Ljubljani predložijo, predno jih vpošljejo na ministrstvo.

Glede podpor se namreč nahaja v državnem proračunu določba, da se smejo porabiti le za take naprave, katere so dalekosežne in važne, nikakor pa se ne dajejo letos državne podpore za navadne letoviške naprave, ki so le krajevnega pomena.

Zvedeli smo, da bo delilo ministrstvo podpore zlasti za vpeljavo zimskega športa, kakor za napravo sankališč, ako se napravijo v večjem obsegu tako, da so tudi za inostrance vporabna. Dajale se bodo podpore posebno tudi za hotelske družbe, ki se ustanove, ako so te družbe znamenite in priporočljive. Tudi se bodo delile podpore za ceste, katere služijo turistiki.

Po našem mnenju bi se morali v prvi vrsti podpirati tudi letoviški in zdraviliški domi, ki naj tvorijo nekako središče v bodočih letoviščih in brez katerih tudi pri nas ne bomo mogli izhajati.

O teh podporah bomo še v prihodnjih številkah govorili in tudi občinstvu pojasnili, kako postopa ministrstvo pri delitvi teh podpor.

Železnica na vrh Triglava.

(Dalje).

Na tej progi bi napetost nikjer ne prekoračila 1 ‰, to se pravi, da bi se nikjer v daljavi 100 m. ne povzpela na 1 meter. Polumeri krivin bi imeli brez izjeme nad 80 m, da bi se v potrebi lahko takoj položil tir navadne železnice. Šele po preteku 9 km bi napetost (strmina) postala večja. Dve ridi bi vodili na vrh hrbta, ki se razteza med Studorjem, Blatico in Leskovnico; a tudi celo tu bi znašala napetost le kakih 10 ‰ in najmanjši polumer na obeh ovinkih bi imel samo 15 m. S tega hrbta se nudi krasen razgled, ne le na temno bohinjsko jezero in obdajajoče ga strme pečine, ampak tudi na prekrasno gorovje, ki obdaja bohinjski kotel. Po več ali manj strmi progi bi držal avtomobil najprvo v severni, pozneje v severozahodni smeri proti Velem polju. Edine težkoče, ki bi ovirale gradnjo, so na zahodnih rebrih Konjšica in stene, ki zapirajo dolino Mostnice. Pri 24. kilometru bi se dospelo do Vodnikove kočice (1693 m nad morjem). Do te točke bi imel gledalec prost razgled po dolgih bohinjskih dolinah, a tu na Velem polju naenkrat stoji pred njim Triglav v vsej veličini svojih treh vrhov. Na celi progi bi bilo treba le malo stavb.

Večji del štiri metre široke ceste, oziroma križišča bi bil zgrajen ob rebrih, oziroma na hrbtu gorovja ter ne bi povzročal nobenih težkoč. Postajališča v pravem pomenu besede bi skoraj ne bilo treba; postaja se namerava napraviti na Brodu oziroma (Savici), Sv. Janez, in v Starih fužinah. Skladišča, delavnica za popravila in strojarna bi bila na Bohinjski Bistrici, na Velem polju bi zadostovalo malo skladišče. Pri Sv. Janezu bi se napravila majhna na pol odprta čakalnica. V elo polje in vrh Triglava pa naj bi vezala vspenjača, katere pričetek naj bi bil na severni strani kotla v 25. km. avtomobilne ceste v višini 1775 m. nad morjem.

Ker je zadnja postaja železnice določena v višini 2850 m., bi se vspela 1075 m. visoko nad postajo na Velem polju. Po natančnem prevdanku in razmotrivanju bi bila pri tem delu železnice sledeča pot najprikladnejša.

Najprvo bi se v severovzhodni, ravni smeri vspenjalo, potem bi se obrnila v loku s 600 met. polumera čez Krmo proti zahodu ter bi dospela

pod malim Triglavom v višino med kočico Marije Terezije in Triglavsko kočico in potem ob južnih stenah po galerijah in predorih na vrhunec. Vodoravna dolžina vzpenjače znaša v tem slučaju 2880 m, nje poševna dolžina 3074 m. Povprečna napetost znaša 375 m na 1000 m. Bolj kratka, neposredna zveza vsled krajevnih in gradbenih razmer ni mogoča.

Vzpenjača bi se delila v dva oddelka, in sicer od Velega polja do podnožja Mal. Triglava 2450 m bi bil prvi del, drugi pa od tod do vrha, 2850 m, ki bi bil izpeljan v loku s premerom 2000 m. Prvi bi bil 1.8 m. dolg. Pod Malim Triglavom bi se menjal voz; v napravo te postaje bi služil hrbet, ki se razprostira med kočico Marije Terezije in Kredarico. Od te postaje vodi kakih 100 m dolga steza do kočice Marije Terezije, ki ima krasno lego in proti severnem vetru zavarovani duplini. Mogoča pa je tudi zveza kočice na Kredarici, ki leži tik pod Triglavskim ledenikom ravno nasproti mogočnim stenam velikana Triglava. Povdarjamo pa, da obe točki ležita tako ugodno, da bi kazalo napraviti tu planinski hotel, ki ne bi imel privlačnost samo kot izborna razgledišče prve vrste, temveč bi bil tudi kot gorsko zdravilišče največjega pomena. Bodočnost bode pokazala, na katerem izmed obeh krajev bi se zgradil tak hotel ker imata vsak svoje prednosti in potem bi se temu primerno določila lega postaje na Velem polju.

Že pri gradnji prvega dela vspenjače bi bilo premagati precejšnje težkoče, napraviti bi bilo treba mostove, vrece, male predore itd. Pri gradnji drugega dela bi se pa težkoče znatno pomnožile, kajti dve tretjini proge bi se moralo izpeljati po predorih ali galerijah. Kazalo bi vsekako odločiti se za galerije, ker izmed drugih prednosti je vpoštevati okolnost, da bi se v tem slučaju gradba izvršila ob strani, da bi se troški zmanjšali in bi vozeči se imeli vsaj deloma prost razgled.

Četudi bi bili troški gradnje radi velikih težkoč precej znatni, vendar bi se radi izborne kakovosti triglavskega vapnenca dalo marsikaj prihraniti. Sten tunelov in galerij najbrže ne bi bilo treba podzidavati; kljub svoji trdosti se da kamen dobro razstreljevati tako, da bi meter dolgosti

tunela, ki bi meril 13 m² v profilu, kljub višini in napetosti, veljal komaj 400 kron. Ker bi bila naprava zavarovana proti snegu, viharju in nevihti, bi bili stroški vzdrževanja majhni. Podolžni preseki vspenjače bi se prilagodili teoret. presekom 13 m. pod vrhuncem bi bila končna postaja II. dela vzpenjače; tu bi se napravila kakih 100 metrov dolga galerija, s katere bi se nudil krasen razgled po severni, zahodni in južni panorami. V tej galeriji, ki bi se primerno opremila ter osobito proti severu zavarovala, bi se napravila poletna gostilna. Od postaje do vrha Triglava bi bile napravljene v skalo vsekane stopnice. Namerava se tudi urediti vrh Triglava, ter napraviti zavarovano pot na mali Triglav, ker ta na vse strani zapira razgled v globino.

Cela železniška proga sestoji torej iz 25 km dolge ceste za avtomobil, ki se vspne 1263 met. visoko in dveh vspenjač v poševni dolgosti 3074 m, ki se povzpeta 1075 m. Delitev vspenjače omogoča prilagoditev podolžnega profila teoretični obliki, ter s tem omogoča ugoden obrat. Obenem se zmanjša dolgost žičaste vrvi, česar posledica sta manjša potreba sile in lažje obratovanje.

Glede obrata z avtomobili hočemo navesti skušnje, ki so se pridobile v tem oziru na nekaterih krajih. Redno prevažanje oseb in tovorov po cestah je že nekaj let sem uvedeno v alpskih deželah, osobito v Švici, na Bavarskem in na nekaterih gorskih cestah v Avstriji, n. pr. iz Neumarktl med Bocnom in Tridentom v Pedraco; poizkusi so se vrlo dobro obnesli*.

Predpogoj za gladek promet pa je, da se obrat ne zavira na noben način, kar se pa na navadnih javnih cestah pogosto zgodi, dalje pravilna gradba ceste, ki se ima rabiti in ki mora biti posebno dobra. Samoobsebi je umevno, da mora biti avtomobil primerno narejen, s pravo opravo opremljen ter mora imeti dober motor, kar je prvi predpogoj.

Prve teh predpogojev je pač lahko spolniti. Na cesti, ki bi bila zgrajena edino v ta namen, bi se zgradila izogibaljšča. Določena je največja

* Dolgost 38 km; vožnja traja 3 1/2 ure; prvih 15 km; ma napetosti do 12 ‰, razlika v višini znaša 887 m.

hitrost na posameznih delih proge, ter znaša, zlasti pri vožnji navzdol vedno dosti manj kot največja hitrost, ki je določena na 25 km na uro. Več zavor in sicer dve diferencijalni nožni zavori, ena zavora na zadnjem kolesu kot zavora na vod, ki jo vporablja vodnik in konečno motorna diferencijalna zavora onemogočajo nevarnost prehitre vožnje navzdol. Sploh pa bi naprava 4 ovor omogočila vsaki trenotek sigurno ustavljenje voza in to celo tam, kjer bi imela cesta največjo napetost. Vsaki voz bi imel potrebno telefonsko opremo, ki bi se brez vsake težave priklopila telefonski napravi, ki bi bila napeljana ob cesti. Ako bi nastale kake zapreke medpotoma, bi se te lahko takoj postajam sporočile.

Celo z vozovi, stoječimi na križiščih bi bilo mogoče sporazumljenje odnosno s signali na zvonce. Odpošiljatev rezervnega voza iz Starih fužin bi takoj odpomogla nastalim oviram v najhujšem slučaju. Ker bi se obrat vršil tudi pri neugodnem vremenu, celo če bi sneg zapadel cesto in to brez posebnih težkoč, bi se isti vršil lahko vsaj deloma celo pozimi. To pač dokazuje, da so pomisleki proti takemu obratu neutemeljeni. Potujoče občinstvo bo pač brez vse skrbi sedlo v voz, katerega uspehi se že vidijo in ki je velikomestnemu prebivalcu dandanes že priljubljeno občilo.

Pri pravilni opremi in vedni preizkušnji voza, na dobro zgrajeni in pravilno zavarovani cesti in konečno pri neznatni hitrosti vožnje nevarnost po-

nesrečenja pri vožnji navzdol 10⁰/₀ padca pač ni nič večja, kakor pri danes navadnih gorskih železnicah.

Benzinski motorji bi imeli 40 PS (konjskih sil) ter bi imeli prostora za 20 potnikov, 1 vodnika in 1 spremljevalca. Če bi bili popolno zasedeni bi znašala teža 5000 kilogramov in bi vozili 10 kilometrov na uro pri napetosti 10⁰/₀.

Trije vozovi bi sedaj bili v prometu od 6. ure zjutraj do 8. ure zvečer, ter bi lahko zmogli ves promet. Vseh voz bi bilo četvero in en lažji voz za osebe in druge namene, tako da bi bilo zadostno skrbjeno za rezervo.

Konečno bi bile poprave minimalne, če bi se dobro skrbelo za cesto. (Dalje sledi.)

Pletarska obrt in vrboreja na Kranjskem.

V svoji zadnji številki smo prijavi nekaj slik iz modernega pletarstva. Namen naš je bil, s tem opozoriti občinstvo v deželi na to veleznimivo moderno obrt zlasti z ozirom na letoviško sezono, v kateri se nahajamo in v kateri osobito prihaja v poštev pletarska in umetniška obrt.

V tem pa, ko smo pripravljali številko z omenjenimi slikami za tisk, nam dojde poročilo, da se otvori v Radovljici na Gorenjskem jubilejna pletarska razstava v tamošnji c. kr. pletarski šoli. To poročilo nas je prijetno iznenadilo, ker smo bili h kratu uresničenju svojih želja, da se tudi Slovenci začnemo gibati v tej gospodarski stroki, bližje nego smo zamogli misliti.

O c. kr. pletarski šoli v Radovljici smo dosedaj jako malo vedeli, ker se je o njej premalo govorilo. Kako pa smo ostrmeli, ko čujemo, da se v radovljiški pletarski šoli priredi vže kar cela — jubilejna pletarska razstava! To nas je tako iznenadilo, da smo hiteli na otvoritev te razstave, ki se je, kakor so poročali časopisi, vršila dne 21. junija t. l. na slovesen način.

Predno preidemo k poročilu o razstavi, spregovorimo besedico o radovljiški pletarski šoli.

C. kr. pletarska šola v Radovljici.

Inicijativo za ustanovitev šole je dal in storil za to vse potrebno g. Ivan Fajdiga v Radovljici. Ko se je vlada po svojem zastopniku, profesorju pletarstva in ravnatelju dunajske osrednje uzorne delavnice, g. Gustavu Funkuju prepričala, da so v Radovljici in v tamošnjem okraju dani vsi pogoji za uspešni razvoj pletarstva kakor tudi vrboreje, je ustanovilo v Radovljici pletarski poučni tečaj ter nastavilo kot učitelja zelo spretnega in energičnega Čeha Leo na Patika, bivškega mojstra pletarstva na Dunaju.

Šola je imela spočetka prebiti precej težkoč, čuli so se celo glasovi, da iz šole ne bo nič, a to prorokovanje se ni obistinilo, marveč šola je pod vodstvom g. Patika in ob neumornem delovanju ustanovitelja tako hitro in močno napredovala, da po kratkem času desetih mesecev svojega obstanka avanzira v višjo pletarsko šolo, ki bo uživala stalno državno subvencijo.

Kot eden glavnih pogojev za to povzdigo so krasni šolski prostori. Lastnik šolskega poslopja g. Ivan Bahovec v Ljubljani je dal poslopje na razpolago za pletarsko šolo. V šoli ste dve dvorani in več manjših prostorov ter stanovanje za učitelja. V teh prostorih se zamore poučevati do 100 in še več učencev.

Danes ima šola 18 učencev, katero število naraste z bodočim tečajem izdatno. Pri tej priliki opozarjamo občinstvo, da čimprej priglasijo vodstvu šole dečke, kateri se hočejo posvetiti tej moderni obrti, da bo s pričetkom novega tečaja meseca septembra t. l. skupaj ves učni material.

Z bodočim tečajem prične tudi ženski pouk, kar bo še posebej razglašeno. Šola danes že izdeluje raznovrstne predmete za domačo in salonsko uporabo in je izvršilo že mnogo izdatnih naročil na blizu in daleč. Šola je napredovala že v toliko, da zamore izvrševati do malega vse, kar se povprečno zahteva od modernega pletarstva.

Raditega ne moremo dovolj priporočati to vzorno slovensko pletarno občinstvu, da jo pod-

pira z obilimi naročili. Skupiček se uporablja za razvoj in napredek šole.

Jubilejna pletarska razstava.

Med Slovenci in sploh na našem jugu je pletarstvo v svojem modernem razvitku še jako, jako malo znano. Kolikor pa je moderno pletarstvo vpeljano med domače občinstvo, prihajalo je dosedaj izključno vse iz drugih krajev, največ iz sosednje Nemčije. Ker pa imamo Slo-

Učenci c. kr. pletarske šole v Radovljici.

Razstava pletarskih izdelkov v Radovljici.

venci tako v nadarjenosti svojega naraščaja kakor tudi v gospodarskem oziru le preobilo v zroka in pogojev za domači napredek, kaže, da se naš narod v večjem obsegu posveti tudi pletarstvu ter tudi v tej stroki služi potrebnih novcev.

In uprav z namenom, da se naše širje občinstvo seznanj z modernim pletarstvom, katero donaja mnogo zaslužka, je vodstvo pletarne v Radovljici priredilo pletarsko razstavo, a je tej razstavi dalo naslov »jubilejna«.

Vodstvo pletarske šole je svojo nalogo uprav častno rešilo, kajti razstava je ena najlepših obrtnih razstav, kolikor smo jih na Slovenskem sploh videli.

Na razstavi je v raznih skupinah razvrščen najraznoličnejši pletarski material, od priprostih domačih izdelkov do najfinejših salonskih eksplarov.

Tu na razstavi se vidi, na kako interesanten način se porablja preprosta vrba, katero Slovenci danes še vse premalo ali prav nič ne znamo ceniti.

Poleg vrbe se uporablja pri pletarstvu vrkovec (Rohr). Rabi se tudi bičje, palmovo perje, slama in drugo.

Poleg drugega je danes največjega zanimanja pleteno pohištvo. To je že nekaj posebnega! Iz vrbe in vrbičja so izpeljani stoli tako okusno in pripravno, da bi jih človek najraje kar vzela s seboj in jih postavil v svojo sobo. Veliko vlogo bo še igralo v prihodnosti to pleteno pohištvo. Kajti isto — posebno iz vrbičja — je tako trpežno, da v tem prekosi vse drugo pohištvo. Pa tudi iz vrbe so jako krasni stoli in mize. Vse to je tako lahko, kakor pena! Najprikladnejše je to pohištvo za vrtove in verande. Zato kaže, da si ga naše boljše občinstvo obilo naroča, tudi za restavracije.

Lahkota, moč, snaga in udobnost so glavni znaki tega pohištva. Ono iz vrbe je tudi jako poceni — fotelj za 6—8 K! Razstavo obiskujoče občinstvo moramo še posebej opozoriti na prijetno okolnost, da so vsi razstavni predmeti tudi na prodaj. Na to okolnost opozarjamo zlasti naše za vse lepo vnete dame. Čisti dobiček razstave je itak namenjen v podporo ubožnih pletarskih učencev.

Pletarstvo in vrboreja.

Pletarstvo je ena najstarejših obrti na našem svetu. Saj so že Mojzesa položili v pleteno košarico in ga izročili v njej valovom reke Nil! Najstarejši narodi so se že pečali s pletarstvom in indski narodi so izvrševali uprav zanimive predmete v pletarstvu. Iz bambusa in vrbičja so si pletli hiše, mostove, čolne in iz palmovega perja oblačila. V naših krajih igra v pletarstvu najvažnejšo vlogo vrba kot za pletarstvo najprikladnejši material. Tudi pri nas je pletarstvo že iz pradavnih dob znana obrt. Le da se isto dosedaj ni razvilo in bolje napredovalo. V poslednjem času pa je osrednja vlada na Dunaju obrnila večjo pozornost na to stroko domače industrije in z ustanovitvijo posebnega osrednjega urada za pletarstvo že mnogo storila za povzdigo te obrti, zlasti na Češkem. Smoter vlade pri tem je gmotno podpirati domače prebivalstvo in tako zavrniti tudi v tem pogledu nepotrebni tuji uvoz. S Čehi se je vladi tudi posrečilo parirati tuji uvoz, kajti Čehi konkurirajo prav krepko Nemčiji. V poslednjem času in uprav z ustanovitvijo radovljiške pletarne je vlada obrnila svojo pozornost na našo domovino ter namerava baje koncentrirati to pozornost na Radovljico. Kajti Gorenjska v radovljiškem okraju je posebno v tujskem prometu velikanskega pomena, moment, ki prihaja baš pri modernem pletarstvu zelo v poštev. Pri tem se seveda ne bodo zanemarjali drugi slovenski kraji, udobni za to stroko.

S pletarstvom je po naravi v zvezi — vrboreja. Do danes kulturne vrbe Slovenci skoro niti ne poznamo. In vendar je gmotni napredek pletarstva brez domače kulturne vrbe, ki bode veliko ceneja, nemogoč. Radovljiško šolsko

vodstvo je že poskrbelo, da se v njenem področju uvede vrboreja in je z deli pričela že letošnja pomlad, katera dela se bodo močno nadaljevala. Že prvi vspehi tamošnje vrboreje so jako lepi. Po naših krajih je ogromno zemljišč, katera danes ne donajajo skoro nobene koristi, a z vpejlavo vrboreje bodo taka zemljišča donajala večjih koristi nego najboljša žitna polja.

Priporočati je, da se naše ljudstvo močno oprime tega novega pridelka. Za pojasnilo pa naj se obrne direktno do vodstva c. kr. pletarne v Radovljici, ki gre rade volje v tem pogledu na roko.

Potreba organizacije.

Pomen domačega pletarskega napredka leži v prvi vrsti v tem, da se povzdigne potom istega domače gmotno blagostanje; drugič pa, da se zavrne tuji uvoz in ostane zaslužek v domovini. V to svrhu je potrebno, da se organizirajo vsi domači pletarji v močno zvezo in se osredotoči ta organizacija na Radovljico. Kakor se nam poroča, se snuje ondi krepko konzorcij, združen s tamošnjo šolo, ki bo v velikem izdeloval in razpošiljal vse pletarske izdelke. K tej organizaciji naj bi pristopili vsi interesirani krogi in v ta namen priredili v Radovljici — enketo.

C. kr. potni pouk za pletarstvo in vrborejo v Dolu in Dolskem in pletarska razstava v Dolu.

Dne 12. julija se je otvorila razstava pletarskih izdelkov šole v Dolu, ki se je končala 19. jul., na kar se je otvorila razstava v Dolskem, ki traja do 3. avgusta.

Imeli smo priliko, si ogledati razstavo na Dolu ter bili presenečeni, koliko modernega in lepega pletenega pohištva se že izdeluje tu.

Za tujski promet so v prvi vrsti važni stoli, fotelji in mize. Razstavljeno je bilo tudi lakirano blago v živih barvah, rdeče, zeleno itd., a tudi napojeno (bajcano). Taki izdelki so za gostilne, hotele, vile in letoviške hiše kakor nalašč, ker so enostavni in ceni, na kar se bode c. kr. strokovni učitelj g. Baran, ki vodi ta pouk, posebno oziral.

Že v svojem letnem poročilu za l. 1907 povdarja »Deželna zveza za tujski promet«, da polaga veliko važnost na to, da bi se obrt na Kranjskem tako povspela, da bi se potrebščine, ki jih potrebuje tujski promet, dobavljale doma. Radi tega smatramo za svojo dolžnost, brigati se za razvoj takih obrtov — obrtom pa preskrbeti odjemalce v krogih tujskega prometa.

Poizvedeli smo, da ima šola na Dolskem že svoje odjemalce tako, da se blago kar sproti proda. Treba bo potom reklame v časopisju povzročiti, da se odjemalec in proizvajalec kolikor mogoče zblížata, — kar bomo storili v našem listu.

O podrobnostih šole na Dolu in v Dolskem smo izvedeli, da obstoji iz začetka l. 1907 ter je imela vsega skupaj 64 učencev in učenk.

Material za izdelke dobiva iz vrborejnih nasadov v Dolu in Dolskem, vendar ga mora še dokupovati nekaj iz vrborejnih nasadov v Ljubljani in nekaj drugod.

Ljudstvo se jako zanima za to novo obrt, iz katere se bo razvila sčasoma hišna obrt, ki bo posebno v zimskem času lahko donajala dokaj zaslužka. Na čelu obeh šol stoji c. kr. strokovni učitelj g. Baran; uspehi njegovega pouka so vse hvale vredni.

Tudi g. nadučitelj Reich v Dolu si je stekel dokaj zaslug za to šolo.

V doglednem času se namerava ustanoviti še več takih šol in sicer v krajih, ki so se spoznali kot posebno primerni n. pr. Šmartno pod Šmarno goro, Postojna in Krško.

Zanimivo je, da ljudstvo že samo spoznava korist takih šol in že samo prosi, naj se ustanove po različnih krajih.

Znano je, da je Slovenec posebno spreten za obrt ter ima dokaj umetniške fantazije, potrebne za obrt, sčasoma bomo dosegli res lepe vspehe, kar bode posebno treba, ker bi imeli na jugu široko polje za izvoz.

Šole za pletarstvo pa podpira tudi trgovinska in obrtniška zbornica ljubljanska, in kakor čujemo, se napravi že v kratkem v Ljubljani centralna pisarna, ki bo vodila vse te tečaje.

Želeti bi le bilo, naj se napravi v Ljubljani kaka razstava takega pohištva, ki bo v širših krogih vzbudila zanimanje za to pohištvo kakor je drugod, kjer ga najdete v vsaki boljši hiši, ker je res izredno ceno in praktično.

Seveda bo treba paziti na to, da se bode izdelovalo tako blago, ki ustreza okusu ter je praktično in prikupljivo. Da se bode pa tej obrti mogoče povspeti vedno višje do popolnosti, podpirajmo to novo domačo obrt.

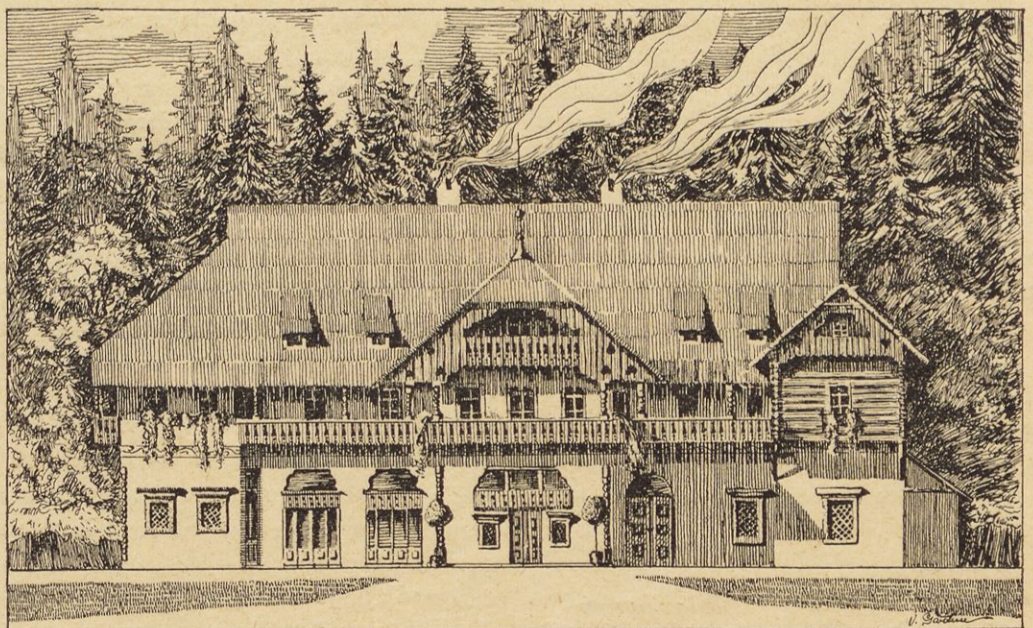
Pletarska šola pri Sv. Barbari v Halozah.

V Halozah blizu Ptuja na Štajerskem so osnovali tudi pletarsko šolo, ki je za ta kraj gotovo velike važnosti. Za to šolo si je stekel posebne zasluge državni poslanec dr. Ploj, vodi jo pa tamošnji nadučitelj. Morebiti prinesemo v prihodnji številki našega lista natančnejše poročilo tudi o tej šoli.

Dostavek uredništva.

Ogledali smo si obe razstavi in sicer v Radovljici in v Dolu ter smo se prepričali, da so take razstave zelo koristne. Eno pa moramo le poudarjati.

Namen razstave je ta, opozarjati kupce na te izdelke, torej zblížati najkrajšim putem izdelovalca in kupca. Prihodnjič naj bi naše šole priredile te razstave v takem kraju, kjer se kupec najlagje in v največjem številu dobi. Zato bi priporočali v prvi vrsti Bled in Ljubljano. To so središča, v katerih bodo take razstave našle največ obiskovalcev in kupcev. Prostorov je v teh dveh krajih dovolj na razpolago in vspeh bode gotovo bolj povoljen, kakor če se napravijo — doma.

Prvi načrt ljubljanske „Švicarije“.

Francoska Nica — kraljica tujskega prometa v Evropi.

I.

Velecenjeni naročnik! Povabim Te, da se podaš z menoj na pot na francosko Nico, na francoski jug, tja na solnčnato Rivijero, da si tam ogledava mednarodni tujski promet, po katerem mi v Avstriji sedaj tako hrepenimo in ki se tudi v sanjah prikazuje pogostoma našemu ministru javnih del. Samo to Te prosim, zamisli se v zimski čas, ker le v tem času je na francoski Rivijeri res pravo življenje.

Na dunajskem kolodvoru vstopiva v ekspresni vlak Petrograd-Nica, ki naju bo pripeljal v 29. urah z Dunaja v ta rajski kraj. Med potjo bova imela dovolj časa, pogovarjati se o prometnih zadevah, ker se ne bo zanimalo za naju mednarodno občinstvo, ki se nahaja v tem vlaku. Inozemci namreč nimajo navade, med potjo se dosti razgovarjati s tujimi ljudmi.

Že naš ekspresni vlak kaže vse znake mednarodnega prometa. Obstoji namreč iz samih krasnih vagonov mednarodne družbe in med potjo bova dobila vse, kar potrebujeva. V restavracijskem vagonu bova izborna obedovala in večerjala, v posebnem oddelku nama bodo servirali kavo in cigare in sprevodnik bo tudi tako prijazen, da nama bo na vsaki večji postaji prinašal časnike, najprvo nemške, potem italijanske in proti koncu vožnje francoske. Dolgčas nama torej nikakor ne bo. Zvečer nama bo sprevodnik postljal posteljo v spalnem vagonu, tako da bova celo vožnjo po gornji Italiji prespala. — Da prideva iz ene države v drugo, bova komaj opazila, ker bo carinski uradnik opravil svojo službo v drdrajočem vlaku. Še izstopiti nama ne bo treba. Da smo prekoračili mejo kake države, spoznala bodeva najlažje na tem, da nama bo natakara računat v denarju dotične države.

Že v tem ekspresnem vlaku se prepričava, kaj je mednarodni tujski promet.

Mednarodni potovalec zahteva v prvi vrsti udobnost in pripravnost in kolikor mogoče brez brižno potovanje. Malo truda, dosti vžitka, to je njegovo geslo. Da mora dosti plačati za vožnjo, da so obedi dragi, ga ne ovira toliko, ker inostranec ni skop, ako se mu dobro postreže. Tudi v takem ekspresnem vlaku obedi niso ravno kraljevi, vendar je pa eno gotovo. Namreč, da v takem vlaku nikoli ničesar slabega ne bodeš dobil.

Ko gledava skozi kristalna okna našega vlaka v megleno zimo in padajoči sneg in se najine misli že zibljejo v solnčnih žarkih Rivijere, nama pride na um, da se še dalje meniva o mednarodnem tujskem prometu. Vedno mi bodeš kot slovenski nezadovoljnež in neverjetni Tomaž ugovarjal, da takega tujskega prometa, kakoršnega bodeva videla v Nici, pri nas ne moremo vpejljati in da nima za naše kraje nobenega pomena, ker mi nismo tako srečni, da bi mogli postavljati tak sijaj med naše hribe in gore. Deloma imaš prav! Vse to, kar bodeva videla, se ne da postaviti na naša tla, vendar pa bodeva pri vsem veselju in pri vsej zabavi, ki naju čaka v Nici lahko hitro spoznala, ako imava bistre oči, kaj so načela mednarodnega tujskega prometa in katere so tiste tajne sile, ki vlečejo inostransko občinstvo v neštetihih trumah na francosko Rivijero.

Že sedaj Ti povem, katere so te tajnosti.

Prvo, kar hoče inostranec, je, da se kolikor mogoče hitro in udobno pripelje v leto viški kraj. Na to moramo torej tudi mi paziti in spopolnjevati, kar je še pomanjkljivega.

Drugo, kar zahteva inostranec, je dobra kuhinja ter moderno opremljena soba v hotelu in vso to si želi imeti pod eno streho, pod katero se hoče čutiti kakor doma.

V hotelih, v katere prideva v Nici, se ves obrat, četudi je velikanski in težaven, izvršuje brez ropota, brez ovir, tako da se tujcu zdi, kakor da bi bil hotel z njim že star prijatelj, ki ve za vsako njegovo željo, še predno jo je povedal.

Spoznala bodeva, da tudi v takih mednarodnih hotelih ni vedno brez napak. Eno se bodeva pa tudi prepričala, namreč, da, četudi ni vse izvrstno, vendar nikoli ni slabo. Tujca se nikoli ne razjezi ali iznenadi in to je ravno, kar išče, namreč blagodejni mir.

To pa pri nas prav redkokedaj najdemo. V naših hotelih in gostilnah je malo miru, pride večkrat do nasprotja med željo gosta in gostilničarjem, marsiktera stvar gre navskriž in dokler teh napak ne bomo odpravili, ne smemo sanjati o mednarodnem tujskem prometu.

Kar nas bo pa v Nici najbolj potolažilo in razveseljevalo, to je zabava, ki jo bodeva imela ves dan. Mestna uprava, hotelirji, kavarnarji, rekel bi, skoraj vsak Ničan skrbi za to, da tujcu nikoli ni dolgčas in da najde skoraj vsako uro kako razvedrilo. Zabave inostranec, ki pride iz oddaljenih krajev, nikoli noče pogrešati, ker ravno inostrancu, ki je ločen od svojih rojakov, je zabava nekaka srčna potreba.

Tudi v tem oziru bodeva priznala, da pri nas še ni dosti preskrbljeno.

Naš hotelir, restavrater in gostilničar se briga skoraj edinole za to, da daje gostu hrano in spalnico. Kako se zabava, kaj dela čez dan, ali je našel kako prijetno družbo ali ne, za to misli naš gostilničar, da se mu ni treba meniti, da, on misli celo, da bi bilo nespodobno in predrzno, ako bi se vtikal v take zadeve.

To pa ni res.

Ako nas pride obiskat kak prijatelj, bomo gotovo skrbeli za to, da mu ni dolgčas in da se zabava. Ravno tako se mora ravnati z inostranskim potnikom, ker on je gost naše dežele.

To so torej tista tajna načela, ki tvorijo mednarodni promet, in dokler se tega načela ne bomo poprijeli, ne bomo dosegli mednarodnega tujskega prometa. Angleži, Rusi in Amerikanci, najboljši gosti na tem svetu, si bodo kratko ogledali naše kraje, prišli bodo enkrat in nikoli več, rekli bodo, da so naše planine slikovite in divne, da pa je dolgčas, dolgčas v naših krajih.

Sedaj pa, ko si, častiti spremljevalec, nekoliko zvedel o teh prometnih tajnostih, se pa prepustiva sama zabavi in takozvanemu »dolce far niente«, ker naša vožnja do Nice itak ne bo drugega, kakor da greva iz svojega oddelka v restavracijski vagon in potem zopet nazaj. Kar nama pa dela v tej brezdelavnosti veselje in vžitek, je to, da nimava nobenih skrbi, ker sva z vsem preskrbljena, kar želiva.

Tako nama je bila kratka devetindvajseturna vožnja, ki sva jo prebila na drdrajočem hotelu in še hitreje so nama minule ure, ko sva zapustila italijansko gorovje in prispela na obali zibajočega se azurnega sredozemskega morja — na Rivijero.

II.

Tu sva torej v Nici. (Francosko: Nice, izgovori: Nis!). O Parizu pravi Francoz, da je to svitla zvezda, ki je padla z neba, potem je Nica solnce, ki se je utaborilo na zemlji. Nica vživa pri vsem potujočem občinstvu celega sveta največjo slavo. Mesto, ki šteje v navadnih časih 125.000 prebivalcev, je v sezoni, to je od decembra do aprila vse polno tujcev, posebno Angležev, Rusov, Amerikancev in Nemcev. Ti donajajo v Nico tako ogromne svote, da Ničani, kadar mine sezona, pohajkujejo in skoraj ničesar ne delajo.

Poleti je Nica pusto in zaspano mesto in še dobre morske kopeli ne najdeš, ker sedaj so Ničani sami šli na letovišče.

Krasota mesta so v prvi vrsti velikanski in krasni hoteli, ki so najlepše zgradbe celega mesta. Po svetovnoznani »Promenade des Anglais« (promenada Angležev) se vrsti hotel za hotelom, penzija za penzijo in skoraj je težko določiti, kateri nadkriljuje drugega.

Priporočena sva na enega najboljših hotelov ravno na tej promenadi Angležev in se hočeva nekoliko seznaniti s hotelskim dnevnim redom.

Prvo, kar naju vpraša hotelir, je to, ali hočeva imeti samo sobe, ali pa celo penzijo, to se pravi ves preživež. Navada je namreč, da kdor pride v hotel, se s hotelirjem zjedini za sobo, zajtrk, kosilo in večerjo, za kar se določi skupna svota. Penzijske cene so v posameznih hotelih jako različne, naraščajo namreč od 8 K do 20, 30 in tudi 50 K. V obče se pa mora reči, da tisti, kdor ne zahteva kakih posebnosti, lahko izhaja s penzijo 15 do 20 K na dan.

Udobnost tega razmerja, ki se nama morebiti na prvi trenotek niti ne dopade, ker smo vajeni na naše hotele, nama je pa kmalu jasna. Ker so stanovalci v posameznih hotelih za časa obedov doma, se družba hitro med seboj seznanila. Razven stalnih gostov prihaja le malo takih, ki ostajajo le kratek čas. Mi Avstrijci, ki smo navajeni, da se v hotelu eden tujec za drugega ne briga, se čudimo, da se tu v največjem hotelu pri skupnih obedih hitro med seboj seznamimo, kajti, ako sile dober teden v hotelu, imaš že znanca in prijatelje iz vseh krajev sveta.

Da se tujci med seboj hitro seznanijo, podpira pa tudi okolnost, da ima vsak hotel zraven obedne dvorane svoje posebne salone, sobe za muziciranje in pisalne sobe. Po obedu večina gostov posede po teh sobah in se ti skoraj zdi, če prideš v te prostore, kakor da so gostje med seboj že stari znanci.

Tako torej francoski hotel s svojim dnevnim vspešdom, s svojo penzijo in s svojimi prostornimi sobami ustvari igraje družabno življenje, in se tudi posamezni tujec hitro čuti v njem domačega.

Ako temu še pristavim, da je postrežba sicer jako mirna, vendar vselej pri rokah, bodeš izprevidel, da si v takem hotelu v istini dobro spravljen. Hotelir, hotelirka, pa tudi vratar te bodo večkrat vprašali, ali si zadovoljen, ali imaš dosti zabave ter ti bodo priporočali zabavišča, v katerih najdeš razvedrila.

Posebna lastnost in rekel bi, posebni dar mednarodnega potovalca pa je ta, da sta z njim družba in pa razgovor jako prijetna. Za Tvoje privatne razmere se ne bo nikoli brigal, Te tudi ne bo povpraševal natančneje, kaj si in odkod, razgovarjal se bo s Teboj večinoma le o zanimivih stvareh in se bo ogibal vsakih nepotrebnih dovtipov in ugovorov.

Ako sedi v takem hotelu na mehkem naslonjaču in pušiš svojo smodko, se bodeš pač spomnil večkrat svoje domovine in premišljeval, zakaj pri nas doma ni vse tako, ko se Ti vendar zdi vse tako lahko in enostavno?

Res je, to življenje, katero vidimo drugod, bi se dalo, četudi v manjši obliki, vpejljati pri nas, ako bi le naši hotelirji in gostilničarji za to vedeli in spoznali, kako je mednarodni tujec prijeten in drag gost.

III.

Sedaj pa stopiva iz hotela in si nekoliko oglejva to slavno mesto.

Po ulicah se morava, akoravno so silno široke, varovati, ker gneča je velika, ceste so polne avtomobilov, ekvipaž in drugih vozov. Po ulicah je namreč, kadar je sezona, tak promet, kakor v kakem velikem svetovnem mestu. Vsa ta množica, večinoma elegantno oblečena, večkrat pa tudi razdrapana in sumljiva, se izprehaja in hodi tako obzirno in tako previdno, da na najožjih prostorih skoraj nikdar ne nastane kak karambol. Ako se pa že kaka mala nezgoda pripeti, ne bodeš slišal nobenih surovih besed, nasprotno, če je eden butnil ob drugega, se bodeva obadva opravičevala in si rekla kake prijazne besede.

Le kar se tiče fijakarjev, je pa ta garda povsod enaka. Računi ne gredo nikdar skupaj. Edino to dobroto imajo na francoski Rivijeri, da

se fijakar tam na jako eleganten način prepira, tako, da mu nazadnje še toliko ne zameriš, ako te je oskubil.

Na vso to gnječo, na vse to vrvenje pa sije neskajeno in žarko solnce in mogoče da tudi njegovi žarki prinašajo toliko dobre volje in vselega razpoloženja med ljudi.

Življenje v najinem hotelu bode, kakor si videl, če ostaneva nekaj mesecev v Nici, redno, prijetno in enostavno.

Vse drugačne so pa zabave, katere nam nudi Nica in tu se pač o enostavnosti govoriti ne more. Nasprotno najdeš toliko razvedrila in toliko zanimivosti, da nazadnje že ne veš, kateri zabavi bi dal prednost.

Ako gremo mimo kakega gledališča, zanimajo nas naznanila velike opere in izvrstnih iger, pri katerih sodelujejo prve korifeje pariškega gledališča.

Iz različnih kavaren, ki se zvečer lesketajo v morju električnih lučic, ti doni nasproti vesela godba.

Poleg tega ima pa Nica še dve veliki zabavišči in ti sta Palais de la Jetée in Casino municipale de Nice. Tosta pa — naravnost rečeno — že dva tempelja razvedrila, ker tam od zore do mraka, od mraka do dne ne neha program. O teh dveh zabaviščih hočem še bolj podrobno govoriti, samo to naj bode že tukaj povedano, da vse te zabave, katere najdeš v tej ulici ali na tem trgu in o katerih se ti zdi, kakor da bi jih bil le slučaj privedel v to mesto, nikakor niso le slučajne, temveč so z velikim trudom, z velikim razumom in posebnim okusom ustvarjene. V Nici senamreč država in mestna oblast brigata v prvi vrsti za tujski promet in ravno tako skoraj vsak prebivalec, ker to je njih poklic, to je njihovo življenje in to je njih kruh.

V Nici se delajo lahko študije o mednarodnem prometu in njegovem razvoju in, kdor čita k temu časnike, ta izprevidi, da je tujski promet posebna veda in poseben poklic. Francozi so — kakor znano — jako naklonjeni javnemu življenju, medtem ko je družinsko življenje bolj omejeno in težko dostopno. Francoz je torej iz lastne potrebe pričel zidati javna zabavališča, katera tvorijo za njega lepši del življenja. Tako je tudi iz naravnega čuta poskrbel v središču tujškega prometa, v Nici, ki se imenuje mali Pariz,

za taka javna ognjišča družabnega življenja. Nehote je s tem storil tujskemu prometu največjo uslugo.

Tujec je v Nici glede družabnega življenja, kakor sem to pojasnil, navezan na svoj hotel in hodi malo po restavracijah, katerih tudi ni toliko kakor pri nas. Treba pa je, da se seznanj z drugim svetom in da si svoje življenje osladi. Zaradi tega se nahaja v vsakem francoskem kopalšču kazino ali takozvani »Kursaal«. Ta kazino ali kursaal je velikanska monumentalna zgradba, v kateri se nahaja velika dvorana za plese, slavnosti, ob enem vedno oder za gledališče, restavracija, kavarna, pokrita promenada, in kar je v Nici posebno znamenito, kar pa mi pri naših postavah pri nas ne smemo vživati, hazardna igralnica ali igralna banka. Ves ta Babilon se nahaja v eni palači, katera se od zunaj navadno blešči od mramorja in zlata.

Vstopiva najprvo v »Palais de la Jetée« (Izgovori: palé de la žeté).

Nahaja se na promenadi Angležev in je na pilotih zidana popolnoma v morje, tako da leži nad vodo. Tu najdeš vse, kar sem zgoraj popisal. V veliki, visoki dvorani se prične že ob 10. uri zjutraj koncert. Opoludne vlada v dvorani mir, zato pa prične igrati v restavraciji ciganska godba — v rudečih frakih — vesele arije. Ob 3. uri je v Nici skoraj po vseh hotelih takozvani »dejeuner« končan. Sedaj postane tujcu gotovo zopet dolgčas in radi tega se pričnejo ob 3. uri popoldne zopet koncerti, ki trajajo skoraj do večera. Velika dvorana se je spremenila med tem v kavarno, kjer mrgoli občinstva, ki se razgovarja skoraj v vseh jezikih sveta. Ob 8. uri se prične v posebni dvorani gledališče in sedaj služi prva dvorana kot takozvani »foyer« ali gledališka veža. Ker so pri francoskih predstavah premori dolgi, je tudi skrbjeno za to, da se med tem časom gost ne dolgočasi in da mu je prilika dana, tudi med premorom nalagati svoj denar. V prostranih, obširnih hodnikih namreč stoje velike zelene mize z ruleto in tam poseben uradnik, ki ima kot znamenje svoje časti okoli vratu srebrno verigo, izvršuje svoj posel. Na mizo se vrže denar, najmanjša svota je 5 frankov, vidi se pa tudi dosti zlata, in kakor potem krogla v ruleti zadene, potem je srečen ali nesrečen igralec. Če je dobil, vrže mu »Croupier« dvojno ali trojno svoto čez mizo in sicer tako elegantno in fino, kakor da bi denar sejal. Ako si zgubil, ti z dolgo grabljo denar pred nosom ravno tako elegantno umakne.

Ne govori se skoraj nič, nekateri sede pri mizi, nekateri stoje in le žalostni ali veseli obrazi kažejo, kako se dotični gost počuti. Ako mu je bila sreča nemila, gre zopet lahko v veliko dvorano in tam mu veseli zvoki godbe prepode vsaj za nekaj minut tugo in žalost. Po končanem gledališču zabave seveda še vedno ni konec, ker potem so varijete-gledišča, kavarne in drugi lokali, kateri pridejo na pomoč tistim, ki spat nočejo ali ne morejo.

Ako greva od promenade Angležev na trg Masséna, na katerem se tudi pri najhujši zimi šopirijo palme in cvetoče cvetlice, prideva do »Casino municipal«. To je istotako zabavna palača, katere velika dvorana je spremenjena v vrt palm. Tudi tam se začne ob 10. uri zjutraj simfonični koncert, po obedu so v gledališču, ki se nahaja zraven velike dvorane, varijete-predstave, zvečer se igra v gledališču in potem pridejo zopet na vrsto igre, koncerti in druge zabave.

Razvidiš torej, dragi spremljevalec, da Ti v Nici cel dan ne more biti dolgčas, akotudi nimaš najmanjšega opravka. Ako ne ostaneš ves čas v mestu, Te pa vabijo različni izleti.

Zabavala sva se torej v teh krasnih prostorih, v sredi zanimivega občinstva, vendar pa ne smeva pozabiti, da sva prišla v Nici študirat tujski promet. In tu nam žalostjo silijo misli v domovino, kjer je življenje težavno in resno, kjer si takih trdnjav za zabave sezidati ne moremo, ker bi stalo milijone in milijone. Vendar pa ne smeva pozabiti, da se da v malem obsegu zabava privabiti tudi v naše kraje, ako skrbimo po naših večjih letoviščih, da ima tujec vsaj en kraj, kjer se lahko shaja z drugim občinstvom, vsaj eno zabavališče, v katerem mu ni dolgčas. Pri nas imamo edino le na Bledu takozvani »Kurhaus«, ali tudi ta je pastork brez očeta in brez matere.

Ko se vrneva domov, nama bo torej preišljevat, kako bi se dalo v naših krajih od pomoči zevajoči dolgočasnosti, morebiti nama pride do tedaj še kaka dobra misel v glavo.

Za danes pa zaključim svoje opisovanje. Podajva se raje k zeleni mizi poskušat svojo srečo, ker pravijo, da je že marsikateri inozemski gost tam toliko priigran, da je zastonj bival v Nici. —

Cesarski slavnostni sprevod na Dunaju. — Kranjska skupina: „Zlatorog“ II. del.

Deželna zveza za tujski promet na Goriškem in njeno delovanje.

Ze zadnjič smo poročali v našem listu o delovanju deželne zveze na Goriškem in nam je k temu pripomniti danes v prvi vrsti to, da se je tudi na Goriškem v zadnjem času prebudilo zanimanje za tujski promet in to posebno od tedaj, odkar je prevzel tajništvo gosp. Pavliček. Goriška deželna zveza je v zadnjem času obračala svojo pozornost zlasti na to, da je pripravila inteligentnejše gostilničarje in lastnike letoviških stanovanj v goskih krajih do tega, da so svoja stanovanja spopolnili odgovarjajoče zahtevam potujočega občinstva. Vspeh tega bodrila je bil dober, ker se je priglasilo 80 gostilničarjev za člane zveze.

4. julija se je vršil občni zbor deželne zveze in se je pri tem zborovanju opozarjalo gostilničarje na potrebo gostilničarskega poučnega tečaja, ter se tudi naznanilo, da namerava napraviti naša

zveza tak tečaj, ki se spremeni pozneje v stalno šolo v Ljubljani. Tudi zastopnik društva za pospeševanje malega obrta poslanec profesor Berbuč se je zavzel za to, da se ustanovi sčasoma tudi v Gorici natakarski tečaj.

Pred kratkem je izdala goriška deželna zveza tudi prospekt goriških letoviških krajev in veselo smo bili iznenadeni, ko smo našli te tiskovine tudi že na kolodvorih državne železnice. Ta prospekt je jako skrbno, kratko in jedernato sestavljen in daje na štirih straneh jasno podobo vseh naših goriških letovišč in dobrih gostilen. Ta prospekt je prvi znak, da se je na Goriškem začelo premišljeno in resno delovanje.

Želeti pa bi bilo le, da bi deželna zveza za tujski promet na Goriškem skrbela tudi za to, da se razširi naše glasilo »Promet in

gostilna« med člani goriške zveze. Ta list, katerega predali so vedno odprti tudi goriški deželni zvezi, je edino sredstvo, spraviti prometno gibanje v pravilno strujo. Ako si je konzorcij v zvezi s kranjsko deželno zvezo naložil ogromne troške tega lista, je pač tudi dolžnost vseh naših deželnih zvez, da ta list razširjajo med svoje člane, ker s tem si le olajšajo, ožive in pospešijo delovanje.

Brez lista dandanes najboljša organizacija ničesar ne premore, ker manjka krmila in dobrega stika med središčem in posameznimi člani organizacije.

Želimo, da bi te naše besede našle obilen odmev na Goriškem, tembolj, ker konzorcij izdaja list iz samega rodoljublja in ne išče pri tem nobenega drugega dobička, kakor gospodarsko prebujenje vsega slovenskega naroda.

Društvene vesti

Zborovanje interesentov tujskega prometa na Gorenjskem in ustanovitev prometnega društva na Jesenicah. Tujski promet na Gorenjskem narasča od dne do dne in vsled tega je treba večkratnih posvetovanj od interesentov tujskega prometa, da se na podlagi teh razmotrivanj v posameznih letoviških čimpreje zadosti v polni meri zahtevam modernega tujskega prometa. Tako posvetovanje se je vršilo tudi v nedeljo 21. junija popoldne ob 3. uri v salonu gostilne »Na pošti« na Jesenicah. Zastopana so bila prometna društva iz Radovljice, Bleda, Gorij, Dvojega-Mojstrane in Kranjskegore, udeležilo se ga je pa tudi precejšno število najuglednejših gostilničarjev in trgovcev z Jesenic in okolice. Glede posameznih letovišč se je določilo, katere naprave so najnujnejše in najbolj potrebne, posvetovalo se je dalje o tem, na kak način dobiti za te naprave podpor.

Drugi del zborovanja je tvorila ustanovitev prometnega društva za Jesenice in okolico. Zastopnik deželne zveze za tujski promet na Kranjskem g. dr. Krisper je v daljšem govoru razlagal narodnogospodarski pomen tujskega prometa v splošnem in nato za jeseniško občino posebej. Vspeh predavanja je bil, da se je ustanovilo za Jesenice in okolico prometno društvo in da se je takoj izvolil pripravljalni odbor, ki ima nalogo, preskrbeti pravila za društvo in voditi delokrog društva. Predsednikom je bil izvoljen g. Alojzij Schrey, podpredsednikom g. Anton Trevn, tajnikom g. Stefan Podpac, blagajnikom g. Franc Krivec, odbornikom pa gg. Ivan Ferjan z Jesenic, A. Dečman s Hrušice, Matevž Wergles s Save in Jože Hkavc iz Javornika.

To zborovanje je vnovič pokazalo, kako močno se zaveda naše ljudstvo velikega pomena tujskega prometa in novemu društvu na Jesenicah želimo najboljših uspehov, katerih se tem lažje nadejamo, ker mu stoje na čelu močje, ki bodo gotovo storili vse, da se število letoviščarjev v lepi jeseniški okolici v najkrajšem času izdatno pomnoži.

Razno

Kake koristi imamo od deželne zveze za tujski promet? Čudni so marsikateri naši ljudje. Nekdo bi bil rad pristopil kot član k dež. zvezi s 5 kronami letnega prispevka, ako dobi zato polovično vožnjo po železnicah. Drugi zopet, ako se bo delala zlasti za njegovo podjetje reklama, tretji pa ako se mu preskrbi najraznovrstnejše udobnosti in prednosti, ki mu prihranijo na leto naravnost tisočake. Take odgovore se je slišalo v zadnjem času, ko smo nekatero zaprosili, naj pristopijo kot člani k deželni zvezi. V spričo tega se nam zdi potrebno nekaj pojasnil. Deželna zveza ni za to tu, da bi podpirala in preskrbljevala posameznim udobnostim, marveč njeno delovanje obstoji v tem, da vabi v vse kraje domovine tujce, ki donasajo denar v deželo. Čim več prihaja tujcev, tem več je denarnega prometa, tem več tudi zaslužka. Dobička pa — kar smo že opetovano povdarjali — niso deležni samo hotelirji in gostilničarji, temveč tudi trgovci, obrtniki, posestniki in poljedelci. Komur je torej na tem, da se pri nas

razvije tujski promet, komur je na tem, da mudo donasja tujski promet dobička, ta naj podpira deželno zvezo kot njen član. Žalostno je dejstvo, da se od zveze zahteva vse mogoče in nemogoče, podpira pa ne. Ako hoče kdo kaj doseči, mora razpolagati z denarjem. Državna podpora je majhna, deželna podpora izostaja, članov skoraj nič, kako naj se pa potem dela? Poglejmo drugam! Mala deželica predarlberška dobiva letnih 7000 kron samo na članarini. In pri nas? Niti 800 K ne. Zato bi bili poklicani v prvi vrsti hotelirji, gostilničarji, trgovci in obrtniki, ki imajo glavne svoje dohodke od razvitega tujskega prometa, da podpirajo s prispevki dež. zvezo, ker le tedaj se morejo započeti večje skupne akcije, od katerih se more pričakovati najboljših trajnih uspehov. Zato pa tudi pozivljamo vse gorinavedene stanove, da pristopajo k deželni zvezi kot člani, ker malenkostna članarina 5 K na leto jim bo donasala na drugi strani stotere in tisočere obresti.

Izlet dunajske počitniške kolonije »Frank« v Ljubljano in Kamnik. V nedeljo 19. julija t. l. se je pripeljalo z gorenjskim vlakom ob 11. uri popoldne v Ljubljano kakih 300 dečkov dunajske počitniške kolonije »Frank« s svojimi učitelji. Kljub slabemu vremenu je korakala mlada četa, vojaško razvrščena in z lastno godbo na čelu z ljubljanskega državnega kolodvora po ljubljanskih ulicah v ljudsko kuhinjo k skupnemu obedu, odkoder se je nato podala v Švicarijo, kjer je bil koncert. Miadi godci so še dokaj dobro izvajali deloma tudi težje skladbe. Nebo pa ni bilo milo in je večkrat s kratkimi plohami prepodilo številno občinstvo, ki je prišlo poslušat mlade glasbenike. Z večernim vlakom so se odpeljali izletniki v Kamnik, kjer ostanejo skozi štiri tedne. Kolikor smo poizvedeli, jih oskrbuje tamkaj gostilničar Cerar, v ostalem pa nimamo nikakih poročil. Mislimo pa, da bi kamniško prometno društvo to priliko lahko prav izdatno izrabilo za povzdigo tamošnjega prometa, česar pa se ne nadejamo po skušnjah, ki jih imamo v tem oziru.

— 1 —

Zborovanje gozdarskega društva v Bohinju. Gozdarsko društvo za Kranjsko in Primorsko ima navado, da ima svoje občne zборе vsako leto v drugem kraju. Letos si je izbralo za zborovanje slikoviti Bohinj. Ob tej priliki se je zbralo v Bohinju v nedeljo 28. junija in na praznik 29. junija dokaj častno število zborovalcev iz najodličnejših krogov, ki so večinoma prenočili v grand hotelu »Triglav«, kjer se je po zborovanju 29. junija vršil tudi banket. Hotelir g. Seidel je banket jako okusno priredil, najel si za ta dan vojaško godbo iz Gorice in žel za vse to pohvalo in priznanje. Hotelsko podjetje je s tem gotovo pridobilo, kajti zborovanja se je udeležila tudi razna odlična gospoda, naj omenim samó kneza Windischgrätz, ki se je jako laskavo izrazil o postrežbi, ki jo je tam našel. — er.

Hotel »Zlatorog« ob Bohinjskem jezeru. Podjetni gospod Ravhek je zgradil letos poleg svojega hotela »Zlatorog« v Ukanci ob Bohinjskem jezeru dependanco in s tem svoje podjetje močno povzdignil. Nova stavba bo te dni popolnoma opremljena. To podjetje je velike važnosti za razvoj tujskega prometa v Bohinju, ker je to prvo domače in sploh drugo hotelsko podjetje ob Bohinjskem jezeru. Priporočati je občinstvu, da domače podjetje izdatno podpira, ker s tem tudi povzdigne podjetni duh domačinov. To tem lažje storimo, ker smo uverjeni, da dobe točno in solidno postrežbo in ker se nam poroča, da ravno nekateri Ljubljancani s svojim postopanjem in vzgledom hočejo zadušiti domačo podjetnost v Bohinju. — er.

Slovanski kongres v Pragi. V času od 13. do 17. julija t. l. se je vršil v Pragi slovanski kongres, katerega so se udeležili vsi slovanski narodi po svojih zastopnikih. Slovenci so bili zastopani po ljubljanskem županu Ivanu Hribarju, And. Gabrščeku iz Gorice in dru. Vošnjaku. Za nas je zanimiv iz tega kongresa posebno referat o turistik. Zborovalci so se namreč izrekli, da je turistika in potovanje po slovanskih deželah najbolj prikladna za zblizanje slovanskih narodov in za izvršitev resnične medsebojne vzajemnosti in da naj se radi tega podpirajo stremljenja, ki so si postavila za nalogo, turistiko in potovanje podpirati. Ker se bo ta misel pričela tudi dejansko izvrševati, bo gotovo Kranjska prišla pri tem v poštev.

Požar na Bledu. Na praznik sv. Petra in Pavla je začelo goret na Bledu v vasi Grad. Požar je uničil skoraj celo vas, namreč 35 hišnih števil in skoraj ravno toliko gospodarskih poslopij. Zgorelo je tudi nekaj živine. Človeških žrtev ni bilo. Rešiti pa se je dalo jako malo. Kako je nastal požar, še danes ni pojašnjeno, baje pa so zažgali otroci. Gasit so prihitele požarne brambe od blizu in daleč, celo iz Trsta, na pomoč je prišlo tudi vojaštvo, namreč iz Ljubljane 300 mož 27. pešpolka. Pri gašenju so se odlikovali zlasti nekateri letoviščarji, častniki in vojaštvo. Škoda znaša okoli 300.000 K, dočim dosega zavarovalnina komaj 100.000 K. Pogoreli so ravno najrevnejši občani, dočim so vile in novejšje zgradbe ostale nedotaknjene. Za pogorelece se nabirajo prostovoljni darovi, ki jih sprejemata ali županstvo na Bledu, ali g. Jak o Peternel, hotelir na Bledu. Kakor se nam poroča, ta požar ni bil brez upliva na letošnjo letoviško sezono na Bledu in so marsikateri letoviščarji, ki so že imeli najeta stanovanja na Bledu, le-ta odpovedali. Ta prilika se je vporabila tudi za to, da se regulira vas, in se sedaj izdeluje regulacijski načrt, po katerem se bo moralo zidati nove stavbe. V tem pogledu, pa tudi samo v tem je torej imel požar z ozirom na tujski promet nekako dobre posledice.

Dunajska nabrežna kopelj »Gänsehäufel« zasluži, da jo omenimo. Blizu velike Donave se nahaja zapuščena struga s plitvo vodo, ki se je dosedaj prav malo izrabljala, akoravno je Dunaju manjkalo velikega prostega kopališča. Vsled tega je prišlo dunajsko županstvo na dobro misel, prirediti tam moderno kopališče, ter si je eden odbornikov deželne zveze za tujski promet na Kranjskem pred kratkim ogledal to kopališče. Kar se je v tem kraju ustvarilo, je naravnost presenetljivo. Ob produ, ki je več kilometrov dolg in ima najfinejši pesek, so se zgradile kopališke lope in kopalni šotorji, tako da človek skoraj pozabi, da je na Dunaju in misli, da je nekje pri Benetkah. Vse zgradbe so zelo enostavne, toda čedne. Za naša prometna društva po deželi je to jako dober vzgled, ker smo preverjeni, da bi se tudi pri nas našlo, če ne takih, pa vendar enake kraje, na katerih bi se dale napraviti vodne in tudi solne kopeli.

Državno pospeševanje tujskega prometa. 14. maja je bila na Dnnaju živahna razprava o proračunu za novo ministrstvo javnih del in zlasti o postavki pol milijona kron, ki so določeni za pospeševanje tujskega prometa. Referent se je izjavil, da ta postavka nikakor ne zadostuje in zahteval večje državne podpore. Zanimivo pri vsem tem je, da se polaga že s strani države tako važnost na to narodnogospodarsko panogo in da se uvideva, da tujski promet ne donasja dobička samo posredno prizadetim krogom, marveč tudi trgovcem in obrtnikom, kratkoimnalo, da je tujski promet bogat vir vsestranskih dohodkov. K temu nam je le dodati, da se tudi pri nas polagoma uvideva, da tujski promet ne donasja dobička samo hotelirjem in gostilničarjem, marveč tudi vsem z njimi v kupčijski in obrtni zvezi stoječim faktorjem.

Hitrost dolenskih železnic se zviša. Na ponovne prošnje dolenskih mest in drugih interesentov se je železniško ministrstvo odločilo, da se zviša hitrost dolenskih železnic od 30 km na 40 do 45 km v eni uri. Odvisno je to zvišanje še od lokalnih ogledov, pri katerih se bo konstatiralo, če so proge porabljive za to zvišanje. S stališča tujškega prometa kakor vobče je jako pozdravljati ta korak, kajti dosedanja polževa hitrost dol. železnic je marsikaterega letovišarja zavirala, da si ni izbral mičnih in ljubkih dolenskih krajev za letovišče. Za preskušnjo določena komisija je že pregledala celo progo in se je izrekla, da ni nobenih ovir proti zvišanju hitrosti.

Letoviška stanovanja. Poziv prometnim in oplepševalnim društvom in lastnikom letoviških stanovanj. Deželni zvezi je doslej poslalo le nekaj društev stanovanjske izkaze za sezono 1908. Ker pa zveza v izpopolnitev letoviškega stanovanjskega katastra nujno rabi podatke o letoviških stanovanjih, da ugotovi vprašanjem tujcev in letoviščarjev, prosimo, da se nam v najkrajšem času vpošlejo iz cele dežele stanovanjski izkazi s podrobnimi podatki o številu sob, kuhinj, vrta in cene. V interesu lastnikov samih je, da ugojde kakor hitro mogoče temu pozivu. Golice vpošljemo brezplačno, ako se naroče po dopisnici, tudi posredovanje je brezplačno. Naslov: Deželna zveza za tujski promet Ljubljana. Hotel Lloyd.

Šport

Športno gibanje v Ljubljani. Dolgo časa se je v Ljubljani spalo, predno se je prebudilo zanimanje za šport. Treba je bilo ustanovitve športnega društva, ki je uvedlo zimski šport, ki pa sedaj uvaja nekdanj v Ljubljani zelo cvetoče veslanje. Ob Ljubljani je postavilo društvo lope za čolne, nabavilo si nekaj čolnov in sedaj je postala Ljubljana zopet živalnejša, ker se na njej vežbajo veslači. Kazalo bi morda, da da društvo prihodnje leto inicijativo za regate na Bledu, kar bi bilo gotovo v korist našim letoviščem, ljubiteljem športa pa v zabavo in čast. — Tudi tenis se pridno goji sedaj v Ljubljani. Največje zasluge za to športno gibanje v Ljubljani si je stekel društveni predsednik gosp. inženjer Prelovšek.

Olimpijske igre v Londonu. Letošnje leto je nekako pomenljivo leto v športni zgodovini. V Avstriji se vrše v proslavo šestdesetletnega vladarstva cesarjevega najrazličnejše športne prireditve, ki naj bi pokazale, kako se je že razvil šport v Avstriji. Šport je bil celo zastopan v slavnostnem sprevedu dne 12. junija s posebno skupino.

Največji in najvažnejši dogodek na polju športa v letošnjem letu pa so brezdvomno olimpijske igre v Londonu, ki bodo podale najjasnejšo podobo o telesni sposobnosti skoraj vseh kulturnih narodov.

Olimpijske igre so se vpeljale po dolgem presledku 1896 na starem tekališču v Atenah na Grškem in se od tedaj vsako četrto leto ponavljajo. Poleg tega se pa prirejajo tudi drugod in so se n. pr. vršile leta 1900 v St. Louis v Ameriki, l. 1904 v Parizu. Leta 1906 so bile zopet v Atenah in prihodnje se vrše leta 1910.

Za letos pa so Angleži postavili v Londonu stadion, ki je že dovršen in ima prostora za 70.000 gledalcev. Stadion je 215 m dolg in 09 m širok, poleg tega je še 100 m dolg bazen za plavanje. Na

tem prostoru so se sešli tekmovalci iz vsega sveta. Vspored obsega atletiko, rokoborbo, streljanje z lokom, borenje, football, zrakovplovstvo, telovadbo, proste vaje, Lawn-Tennis, motorne čolne, avtomobilizem, veslanje, streljanje in plavanje.

Tekmovanje se je pričelo s 13. julijem in traja skozi dva meseca, seveda so med posameznimi tekmami presledki. Prijavljenih je že vse polno tekmovalcev, in sicer samo atletov nad 2000. Tudi Avstrija je zastopana in sicer v najrazličnejših panogah. Češka sokolska zveza pošlje k tekmi telovadcev dva svoja najboljša tekmeča. Slovenec se, kolikor nam je znano, ne udeleži nobeden.

S stališča mednarodnega tujškega prometa je ta prireditev velike važnosti, kajti posebno Angleži in Amerikanci imajo za merilo kulturne stopinje kakega naroda šport in radi tega zahajajo posebno radi tja, kjer se goji šport. To vedo zlasti Švicarji in zato pošiljajo k tej tekmi mnogo tekmovalcev, četudi si niso v svesti zmag.

Književnost in umetnost

»Album Kranjska«. Te dni je izšel album »Kranjska«, ki ga je izdala deželna zveza za tujski promet na Kranjskem v Ljubljani. Klišeji so od tvrdke Orell Füssli v Curihu. Ta jako ličen album, ki je v okrasek vsaki čakalnici, čitalnici, da, vsaki šoli, ker je v njem zastopana cela Kranjska z jako slikovitimi pokrajinami, se dobiva pri deželni zvezi za tujski promet v Ljubljani (Hotel Lloyd) izvod po 1 K 50 h. Segajte pridno po njem!

Posebna številka »Kranjska« v »Illustrierte Reise- und Bäderzeitung«. Že lansko leto je izdalo založništvo lista »Illustrierte Reise- und Bäderzeitung« v Draždanah posebno številko »Gorenjsko« katere oprema in klišeji so jako lepi. Pri besedilu je bilo seveda marsikaj pomanjkljivega. Letos pa je izdalo to založništvo za julij posebno številko »Kranjsko«, ki je prinesla slike iz cele Kranjske in se ozirala na vse dele. Prvi članek — iz spretnega peresa g. dr. Foersterja — se peča z znamenitostmi in posebnostmi Kranjske. V kratkih besedah so navedene vse hvaležne ture po Kranjskem. V drugem članku se bavi pisatelj z industrijo, trgovino in obrtjo, ki posebno cveto na Kranjskem. Naslednji članek je posvečen Postojnski jami in Predjamskemu gradu. V posebnem članku sta opisana tujski promet na Kranjskem in delovanje deželne zveze. Ljubljana je opisana kar najtočneje. Omenjeni so tudi krajši izleti iz Ljubljane. Kranjskagora, Dovje in Mojstrana niso pozabljeni. Bohinjska železnica, Bohinj in Bled so opisani obširno. Konečno slede še kratki opisi mest Rudolfovega, Kranja, Kočevja in Kamnika. S slikami so zastopani: Postojnska jama, Predjamski grad, Ljubljana (s 7 slikami), Kranjskagora, Dovje-Mojstrana, Dobrava, Bohinj (s 5 slikami), Bled, Toplice na Dolenjskem in Radovljica. Poleg tega je še velik tableau, na katerem so združeni vsi znamenitejši in slikoviti kraji na Kranjskem, in dve karti in sicer ena železniških prog, druga o pogorju v Bohinju. S to številko se je mnogo pripomoglo k temu, da se z našo lepo domovino in njenimi znamenitostmi seznanijo tujci. Gotovo ne bo izostal vspeh teh opisov in gotovo si bo marsikdo, ki je drugače malo slišal o Kranjski, hotel ogledati te kraje.

— g —
Posebna številka »Gorenjsko« v »Illustrierte Reise- und Bäderzeitung«. V založništvu tega lista

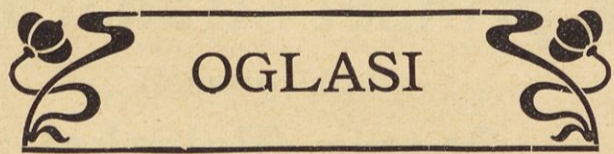
je izšla tudi letos za junij posebna številka »Gorenjsko« in sicer vsled prizadevanja radovljiškega prometnega društva. Ta številka se peča z gorenjskimi letovišči Radovljica, Lesce, Poljče, Begnje in Žirovnica, o katerih krajih prinaša tudi lepe slike. Besedilo obsega opis navedenih krajev, omenja krajše in daljše priporočljive izlete kakor tudi posamezne hotele in trgovine. Michelangelo baron Zois je spisal za to številko obširno zgodovinsko črtico o Radovljici in njeni okolici, dočim je poseben članek posvečen Brezjam. S to številko je takorekoč spopolnjena lanska posebna številka o Bledu in bodo ljudje gotovo radi segali po njej, posebno, ker so ilustracije slikovite.

— g —
C. kr. državne železnice so izdale za leto 1908 naslednje knjižice: »Die neuen österr. Alpenbahnen«, »Landschaftsbilder aus Österreich« in »k. k. österr. Staatsbahnen, Wien-Arlberg-London«. Vse tri knjižice so izšle v nemškem jeziku, zadnja poleg tega tudi v francoščini. Knjižica »Nove avstrijske železnice« opisuje karavansko, bohinjsko, tursko, pirnsko in vinšgavsko železnico. V knjižici je tudi mnogo slik najlepših krajev ob teh železnicah in je sploh oprema knjižice jako lična. Nas zanimata najbolj bohinjska in karavanska železnica. Opis se omejuje največ na tehnično stran železniških prog in da se ne ozira na izlete iz posameznih železniških postaj, pač pa so jako lepo ilustrovani posamezni kraji ob teh progah. V knjiži »Landschaftsbilder aus Österreich«, ki je istotako lično opremljena, so opisi razvrščeni tako, da se posamezne železniške proge po celi Avstriji na kratko opišejo, posebno znamenitejša letovišča ob teh progah in da so ti opisi ilustrovani s posameznimi zelo prikupljivimi slikami. Kranjska je zastopana samo s progo čez Gorenjsko, od drugih slovenskih dežel je zastopana Goriška. Zadnja navedenih knjižic opisuje progo državnih železnic od Dunaja do Buchsa na avstrijsko-švicarski meji in spopolnjuje ta popis z ličnimi slikami. Zadnji dve knjižici imate poleg tega še na prvi strani jubilejsko cesarjevo podobo. Z izdajo teh knjižic je državna železnica pomnožila potopise avstrijskih dežel, in ker so knjižice res priročne in okusno izdelane, bo občinstvo gotovo rado segalo po njih.

— g —
»II. letno poročilo o delovanju deželne zveze za tujski promet na Kranjskem za leto 1907«. Založila deželna zveza. Tiskal D. Hribar. Pred nami leži jako čedna, s slikami opremljena knjižica gorajšnega naslova s sliko deželnega dvorca na pročelju. Knjižica se peča z delovanjem na polju tujškega prometa na Kranjskem in jo lahko imenujemo učno knjigo te stroke, kajti iz nje se lahko posname, kake zahteve stavi moderni tujski promet do posameznih interesentov. Preobširno bi bilo, navajati njeno vsebino, posebno, ker jo dobi vsakdo, ki se zanima za tujski promet, brezplačno v pisarni deželne zveze (hotel Lloyd). Priporočati je interesentom tujškega prometa, da segajo po njej, ker bodo v njej našli marsikaj zanimivega.

Listnica

List se je — kakor smo že omenili — zakasnil zaradi jubilejskega spreveda. Da pridemo v redni tir, izdamo v avgustu dve številki. Naši naročniki naj nam blagovolijo to oprostiti.

OGLASI

Gostilničarji, zasebniki! Pozor!

Mat. Dolničar, Šmartno pri Ljubljani, trgovina z vinom na debelo. Izborna **zajamčeno pristna bela, rdeča in črna vina iz najboljših vinskih goric. Poskušnje na zahtevanje brezplačno in poštne prosto.** (26) 12—1

Brata EBERL, Ljubljana

Miklošičeva cesta, nasproti Grandhotela Union. Tovarna oljnatih barv, laka in firneža. Črkoslikarja, dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleškarja. Delavnica: Gradišče št. 8. (31) 12—1

Tovarniška zaloga stekla in porcelana (36) 12=1

Franc Kollmann, Ljubljana

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana, svetilk posebno hotelirjem, gostilničarjem in kavarinarjem. Priporoča se za mnogobrojna naročila. (28)

J. Wider, Ljubljana

Šelenburgeve ulice 3. Umetni in trgovski vrtnar. Vrtnarstvo: Cesta na Rožnik 25. Naslov za brzojavke: Wider, vrtnar, Ljubljana. (33) 12—1

Hotelirji, gostilničarji in zasebniki dobe kuhinjsko orodje, posodo in pomizje, železne meblje, vsakovrstne stroje pri **Schneider & Verovšek, trgovina z železnino v Ljubljani.** Vse potrebščine za stavbe. Zmerne cene, točna postrežba. Cenovniki brezplačno poštne prosto. (35) 4—1

Peter Keršič

tovarna vozov

Ljubljana - Šiška (28) 12—1

Trgovina z vinom

Alojzij Zajec

Spodnja Šiška pri Ljubljani

ima v zalogi najboljša in jamčeno pristna vina iz najslavnejših vinskih goric, kakor: dolenski cviček iz Gadove peči in iz Drenove, bizeljec, sromeljčan, in druga štajerska, hrvaška, istrska in goriška vina. Cene zmerne! Postrežba solidna in točna! Vzorci na razpolago! (29) 12—1

Avg. Berthold
Ljubljana, Sodnijske ulice 11.

Moderni atelje za umetniško fotografiranje ustrezajoč najvišjim zahtevam. Izvršitev vseh v fotografsko stroko spadajočih naročil. Reproduciranje in povečanje; moderni portreti. Specijalist za fotografovanje notranjščin hotelov, vil itd., stavb, pokrajin. Fotografije za izdelovanje klišejev. Fotografira se tudi pri električni luči. (30) 12—1

Planinski hotel „Zlatorog“

ob Bohinjskem jezeru. (V Ukanci). 33 sob. 66 postelj. Sezija: junij-oktober. Divjeromantično zavetišče v koncu Bohinjskega jezera v bližini slapa Savice, obdano z visokimi, navpičnimi skalnatimi stenami. Izhodišče čez sedmera Triglavska jezera na Triglav, čez Komno v Sočo, čez Globoko v Tolmin. Senčnati izprehodi. Brez vetra. Nekaljen planinski mir. Jezerska kopališča. Gorke kopeli. Dobra meščanska kuhinja, pristna vina, sveže pivo, točna postrežba, solidne cene. (18) 6—3

Deset zapovedi za kmeta

dobi zastoj in poštine prosto vsak gostilničar v poljubnem številu za razdelitev med kmete. Treba le dopisnice z naslovom: **Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana, Kranjsko.** (13) 12—3

Ljubljana. Grand Hotel Union. Restavracija, kavarna, hotel. Najmodernejša oprava. (14) 12—3

Ljubljana. ŠVICARIJA. Kavarna in restavracija. Vsaki dan od 1. maja dalje koncert brez posebne vstopnine. I. Kenda. (9) 12—2

Bled. Hotel „Pri lovcu“. I. Medja. 12 udobno opremljenih sob za tujce; veranda; v neposredni bližini jezera, 5 minut od zdravniškega parka in pošte. Vozovi se dobe v hiši. (6) 12—3

Bled. J. Rus. Trgovina s specerijskim blagom, vinom, delikatesami, modnim in galanterijskim blagom. Več sob za tujce, krasen razgled na jezero. (8) 12—3

Bled. Zdravilišče Vovk. Krasna lega, prosto stoječe, meji na polje, krasen razgled, velik senčnat park. Mnogo moderno opremljenih sob, tudi s kuhinjami. Kabine za zračno zdravljenje. Za naravno zdravljenje solčne, zračne, kadne kopeli pod zdravniškim nadzorstvom. (3) 12—3

Bled. Restavracija Sekovanič z depandanso. Sobe za tujce, senčnat vrt in salon. Trgovina z delikatesami, vinom, likerji. Najfinejša praška in domača šunka. Galanterijsko in nürnberško blago. Zaloga najboljše emajlovane kuhinjske posode, porcelana in steklarskega blaga. (4) 12—3

Bled. Stavbena tvrdka
JOSEF BRONEK
izvršuje vsakovrstne stavbe, načrte in proračune, preskrbuje stavbišča. (5) 12—3
 Pisarna: Villa Aninka.

Bled. I. PRETNAR, trgovina s specerijskim blagom in deželnimi pridelki. Podružnica na Bohinjski Bistrici. 5 sob za tujce s posebnim vhodom in postrežbo. (7) 12—3

Jesenice. Fr. Pavlin, fotograf. Največja izber krasnih razglednic cele Kranjske. Fotografije pokrajin Kranjske v vsaki velikosti. Nedosežni motivi. (12) 6—3

Bled. B. LERGETPORER, fotograf, VILA ALICE. Moderno opremljene sobe za tujce. Krasne pokrajinske fotografije. (2) 12—6

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Delniška glavnica K 2,000.000. rezervni fond K 250.000.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje, valute, (amerikanske dolarje), eskomptuje menice, daje posojila na menice, vrednostne papirje, sprejema vloge na knjižice in tekoči račun po

čistih 4½%

(23) 12—2

Stanje hranilnih vlog: nad 25 milijonov K. — Rezervni zaklad: nad 900.000 kron. (15) 12—3

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 40/0 ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem. Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

Puc & Ko. Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 11 (Kolizej)

ima vedno na zalogi večjo izbero **kompletnih sobnih oprav in opozarja na svoje patentovano pohištvo za hotele in restavracije.**

Domači izdelek, cene brez konkurence. Načrti in ceniki brezplačno. (10) 12—3

Modna trgovina

Pavel Magdič

— — — Ljubljana — — —

Prešernove ulice št. 7.

Svilnato blago, baržuni, pliši, tančice, pajčolani, čipke, vezenine, trakovi, pozamentrija, porte in žnore, nogavice, jopice, hlačke, otročje perilo, oprave za novorojenčke, mirtovi venci in pajčolani za neveste. (19) 12—3

DAMSKO PERILO,

spodnja krila, predpasniki, moderci, rokavice, kopalno perilo, dišave, milo.

ZA GOSPODE PERILO,

kravate, nogavice, naramnice, žepne rute, jopice in hlače, pasovi, čepice, nahrbtniki, gumbi.

Sokolske potrebščine. — Narodni trakovi in zastave, narodne čepice torbice i. t. d. i. t. d.

Rivijera, društvo za promet stranaca

(tujski promet)

Opatija (Volosko)

preskrbi stanovanja in daje pojasnila glede tujskega prometa brezplačno.

Stoji pod pokroviteljstvom občine.

Dopisi na društvo ali na predsednika

(20) 12—2

med. dr. Landra,

Opatija: Vila Landr.

Ljubljana. Restavracija pri Zlati kapljici Sv. Petra cesta 27

priporoča sl. občinstvu — v Ljubljano došlim tujcem svojo priznano dobro kuhinjo, naravna vina, izborno pivo itd. — Kosilo od 12.—2. ure. — Zvečer velika izbera. Prijazni prostori in vrt. 16 (12—1)

Mojstrana Dovje. Hotel Šmerc,

lastnik Franc Skumavec, vodnik za Julske planine in Karavanke, priporoča izletnikom in turistom svoj najbolje urejeni hotel v Mojstrani. Izborna kuhinja, pristna naravna vina. 12 sob za tujce z dvema ali z eno posteljo. Lepa veranda, senčnat vrt. (17) 12—2

Ljubljana: Hotel Južni kolodvor.

Udobne sobe za tujce. Izborna kuhinja. Pristna vina. Češko pivo.

A SEIDL.

Boh. Bistrica: Grand hotel Triglav.

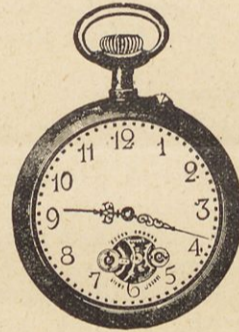
Najmodernejšo opremljene sobe za letoviškarje. Lastni vodovod. Kopeli. Tenis igrališče. Kavarna. Bralna soba. Vodniki za gorske ture. Avtomobilna postaja. Omnibus pri vsakem vlaku. — Najfinejša kuhinja. Pristna vina vseh vrst. Češko pivo. — Najtočnejša postrežba. Cene zmerne. (20) 12—2

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice št. 9
priporočata v veliki izberi po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd. (24) 12—1

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.

Ena dopisnica zadostuje, da dobite brezplačno in poštine prosto krasni novi cenicnik, kateri je ravnokar izšel

ur, zlatnine in srebrnine

od prve največje eksportne tvrdke (25) 12—1

H. Suttner

Glavni trg, nasproti rotovža.

Velika zaloga krasnih primernih birmanskih daril

Ljubljana. Fr. Stare, Sodnijske ul. 12, slikar, pleskar, zlatar se priporoča p. n. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela v mestu kakor tudi na deželi. Dobra in solidna izvršitev, primerne cene. (27) 12—1

Bled. Hotel Triglav poleg postaje. **J. Peternel.** Novozgrajen, moderno opremljen hotel. 22 sob za tujce. Pristna vina, češko pivo, izborna kuhinja. Krasen razgled na jezero. (11) 12—3